

NORTH MIAMI BEACH KOLLEL
 כולל אברכים זכרון מיכל

JOIN US FOR OUR SEVENTH ANNUAL

YARCHEI אלו ל KALLAH

SUNDAY SEPTEMBER 15TH | י"ב אלול
 AT THE TOBY LEVY KOLLEL BUILDING | 990 NE 175TH STREET

WE WILL ONCE AGAIN HAVE
 THE ZECHUS TO HEAR FROM
RABBI YOSEF KUSHNER

*Dayan, Bais Havaad Lakewood and author
 of many Business Halacha seforim*

ON THE TOPIC OF

שליה שהרזייה
**DISCOUNTS, FREEBIES AND KICKBACKS IN THE
 WORKPLACE; WHO GETS IT?**

SHIUR GIVEN BY
**RABBI MOSHE
 ROTBERG**

*Rav of Kahal Zichron Yechezkel and
 Author of "Emergencies in Halacha"*

ON THE TOPIC OF

SHEMIRAS EINAYIM
**AN IN DEPTH ANALYSIS OF
 REAL LIFE DILEMMAS**

SCHEDULE

- 9:00 AM** Gourmet Breakfast and Coffee Bar
- 9:30 AM** Learn the sugya with the sources
- 10:45 AM** Shiur from Rabbi Yosef Kushner
- 12:00 PM** Shiur from Rabbi Moshe Rotberg
- 12:45 PM** Gourmet Lunch in the house featuring a special GYE video presentation

BREAKFAST AND LUNCH SPONSORED
 AND CATERED BY:

THE SHIUR IS
 SPONSORED BY

BROUGHT TO YOU BY

**SPECIAL LUNCH
 SESSION:**

**HOW GYE IS SAVING
 NESHAMOS IN KLAL
 YISRAEL AND HOW YOU
 CAN BE PART OF IT**

GYE

*GuardYourEyes.com (GYE)
 helps people who struggle with
 inappropriate internet use with
 personalized research-based
 resources and strategies.*

*GYE is endorsed by leading
 Rabbonim and therapists and
 has helped thousands break
 free.*

A JOINT PROJECT OF
THE NORTH MIAMI BEACH KOLLEL AND
THE LAW OFFICES OF STOK KON + BRAVERMAN

THIS GUIDE IS BROUGHT TO YOU BY

The T4 Business Halacha Initiative is a joint project of the North Miami Beach Kollel and the Law Offices of Stok, Kon & Braverman, with the mission to promote better awareness and expert handling of business-related financial issues in both the halachic and legal realms.

To this end, we have created a chabura of local Talmidei Chachomim to learn the halachos of Choshen Mishpat, as well as a schedule of seminars and programs to better educate the community in business halacha topics. We thank Beis Din Maysharim of Lakewood, NJ for overseeing the project.

ABOUT THE NORTH MIAMI BEACH KOLLEL

The North Miami Beach Kollel has been servicing the local Jewish Community since 2006. The mission of the Kollel is to create a vibrant Makom Torah, a place where there is constant study of Torah, in the heart of the North Miami Beach Community, providing unlimited learning opportunities to all members of the community. In addition to the high-level Torah Study of the Kollel staff, they also deliver over 70 shiurim weekly throughout the region.

The Kollel has played a central role in the growth of Torah in NMB and its development as a strong Torah center in South Florida. The Kollel, through the many Torah classes which are given by its faculty in neighboring communities, has also served as a central figure in the spreading of Torah in other communities such as Aventura, Aventura Lakes, Bal Harbour and Hollywood.

ABOUT OUR PARTNER

Stok, Kon & Braverman is a full-service law firm whose areas of practice focus on complex commercial litigation, real estate, appeals, partnership disputes, family law, immigration, guardianships and probate. The attorneys at the firm always bear their clients' burdens for them, which allows these corporate leaders the time and attention to focus on building their businesses instead of getting bogged down in legal quandaries. Together with its joint efforts with local and nationwide rabbanim and dayanim, the firm can help advise on how Halacha and secular law collide with respect to virtually all aspects of their clients' economic dealings.

Robert A. Stok, Esq. the managing principal of the firm, became an attorney after a successful career on Wall Street working as an investment banker and a trader for prominent financial institutions. In addition to his law practice as a commercial litigator and transactional lawyer, Mr. Stok has developed real estate projects and has established a variety of successful businesses ventures. Therefore, Mr. Stok brings a unique perspective to the practice of law due to the combination of his in-depth real-world experience together with his highly honed legal skills.

Joshua R. Kon, Esq. serves as a principal of the firm and is an experienced legal practitioner and business owner. This gives him a unique appreciation and understanding of his clients' business problems, having experienced them firsthand. For more about the firm and Josh, please visit www.stoklaw.com.

אלול ירחי כלה - סוגיא דשליח שהרויח

בית יוסף חשן משפט קפג הלכות שלוחין בית חדש רגה

בסימן זה (ס"ג) בשם הרמב"ם ולא קיימא לן הכי אלא כדעת הרמב"ם שחלק עליהם [עד כאן]. והעיסור כתב בשליחות ממון (מג ע"ג) דהר"ף מפרש לפסורה דקמי למחצית שזכר ולא נהירא מדקמני לשלוחו שליחות הוא ולא שותפות ומו לא לישתמיט חנא וליחמי הויתרו לבעל המעות ומו מדקמני אימור דשמעת לרבי מאיר וכו' משמע הא מידי דלא חזי ט"ז* לגופיה מתראא מתני' הא רבי מאיר הא רבי יהודה אלמא אף על גב דלא למחצית שזכר הוא דומיא דאומן והשכר לאמנע עכ"ל. וכחז ע"ד

וקנה יח שעורין או איפכא אם פחתו פחתו לשליח ואם נתיקרו הירווח למשלח: (י) נתנם לו למחצית שכר ושינה בהן והרויח הירווח של שניהם ואם הפסיד ההפסד לו לבדו: (ט) היה השער ידוע וקצוב ונתן לו המוכר הדבר הקצוב לו עליו מדעתו דמלת לו מיותר דהיה לו לומר ונתן לו המוכר הדבר הקצוב והוסף עליו מדעתו אלא דלפי דמלשון זה משמע דהוסף בנחמס מדעתו ורבינו צא להורות כהר"ף והרא"ש ולכן כתב והוסף לו עליו מדעתו לומר דלף על פי שהוסף בפירושו לו לשליח מדעתו אפילו הכי חולקין. אכן הרמב"ן במשנה סימן ס' כתב דרבינו האי גאון פירש כפירושו רש"י וז"ל יוסף מביאו. ונראה דכפולוגמא דרבותא היכא דקיימו וז"ל תיקום ואין מוסיפין מידו. ונראה דכל זה לפירושו רש"י אינו אלא צדו אי נמי אפילו דשראל ואינו לפנינו אלא דשראל הוא לפנינו מועיל עדותו כשיעיד למי הוסף:

דמיין הכל לבעל המעות ירושלמי (ב"ק פ"ט ה"ה) אמר רבי דוסא כשקיים שליחותו נחבין המוכר לזכות לבעל המעות לא קיים שליחותו נחבין לזכות לזכות ולמה חולק עמו הואיל וצאת הנאה על ידו חולק עמו עכ"ל. וכן כתב נמוקי יוסף (לו סע"א) בשם הרא"ש. והרמב"ם בפרק א' מהלכות שלוחין (ה"ה) כתב כדברי הר"ף והרא"ש. ולענין הלכה כיון דהר"ף והרמב"ם והרא"ש מקיימים לדעת אחת הכי נקטינן: **בשביע** מדברי המרדכי (ס' קכג) אהאי ברימא שאס שינה לפי שסובר שיש יותר ריוח בסמורה זו ממנה שיש בסמורה שאמר לו המשלח לא נחשב גזלן [ו] דאם היה נחשב גזלן לא היה אומר הויתרו לאמנע [בדק הבית] ולטעמיה אדיל וטעמיה ליה כסברת קצת המורים שכתב רבינו והרמב"ם ולא קיימא לן הכי כמו שכתבתי בסמוך [עד כאן]: **בתוב** נמישירי נמיז ל' חלק א' (פג): כתבו הגאונים המפקיד אצל חבירו סמורה או חבירו סמורה להוליכה למקום פלוני ושינה והוליכה למקום אחר חייב באחריות הסמורה ועשית מלה וז"ל דין יורדין לנכסיו לפרוע לו ומודיעין אותו אם יכולים להודיעו כמו שכתבתי בז"י גביית חוב (נמיז ו ס"ג כג ע"ד) עכ"ל: **בתוב** במרדכי פרק החובל (ב"ק ס' ק) ראוין הלוה עשרה ליערין לשמעון לומר קצוב ואחר זמן אמר ראוין לשמעון יהיו למחצית שכר וזכך נתעסק שמעון בהם ונאנסו שמעון חייב באונסין ככתבתי. וכבר כתבתי זה בסימן קע"ו (סול"ה): **השורף** מעות צד חבירו וכשתבעם ממנו אמר הלוהים לגוי מפני אחריות הדריך לריוח והריוח הנוגע לחלקך אהן לך ואחר כך אינו רואה לתת לו ריוח. וכן הנוטן מעות לחבירו לקנות מהם דבר להריוח ואחר כך אמר לא הרואתי אלא לעצמי. או שנתנם לו בפקדון והלך והריוח צדו ובעל המעות חובע שימן לו הריוח. הכל באורכך במרדכי פרק הגזל ע"ג (ב"ק ס' קכד-קכה) ובהנהגותיו בפרק המוכר (פ"י ר"ד) (א):

(ד) (וא) היה השער ידוע וקצוב וכו'. בפרק אלמנה ניוונה (במוטב זח). תנן היתה כתובתה מאתים ומכרה שזה מאתים צמנה או שזה מנה במאמים נתקבלה כתובתה. ובגמרא מאי שניא שזה מאתים צמנה לה את אפסדת שזה מנה במאמים נמי תימא אלא ארוחנא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבהו כאן שנה רבי הכל לבעל המעות דכתיב הוסיפו לו אחת יתירה הכל

דרכי משה

(ג) ועיין לקמן בהלכות שומרים (ס"י רצב אות ב) בדין המפקיד מעות אצל חבירו:

פרישה

(ד) היה השער ידוע כו'. עיין דרישה שם כתבתי לזון הגמרא והוספות הרא"ש ופירושו וכן אכתוב בלאור דברי רבינו על נכון: כ"ש היה השער ידוע וקצוב כו'. פירושו כגון כלים קטנים יח"א וכל דבר שדרכו למכור צמנה או במשקל צמנה או במשקל צכך וכך. ואין לו קצנה היינו כמו טלית וחלוק

דרישה

(1) **נתנם לו למחצית שכר כו'.** כן הוא בגמרא פרק הגזל קמא דף ק"ב ע"ב ומכאן כתבו התוספות (קב. ד"ה הנוח) בשם ר"י והרא"ש (ס"י יח) והר"ן יט) והמרדכי (ס' קכג) גם רבינו ביורה דעה בסימן קע"ז (כח). בשמו שיכול אדם להלוות לחבירו למחצית שכר ויהיה רחוק להפסד והוא שיאמר לו מתחילה שילוח המעות דוקא על מטבעות כסף וזהו וישמינם בקרקע ומעתה אם הלוה בענין אחר אם פחתו פחתו לו ואם הויתרו הויתרו לאמצע ואין בזה איסור רבית לחשוב בקרוב לשכר ורחוק להפסד דעלמא מאורח שאם היה עושה מה שמצוה לו היה קרוב לזה ולזה וגם המקבל אינו נחשב גזלן במה שמשנה מדעת הנוטן ראם היה נחשב גזלן לא היו אומרים בדין זה שצויהו ליקח חיתים וקנה שעורים שאם הויתרו הויתרו

הגהות דרישה ופרישה

[ו] כיון דלשינה יז* מכוין:

הגהות והערות

בשנינו "הויתרו לו לרבי יהודה לא קני להו בשנינו והוה ליה כשליחות לסחורה" והויתרו לאמצע וקיימא לן וכו'. ועיין כנה"ג הגב"י אות כח: יז* או"י צ"ל כיון ד"לטובה" מכוין: יח) בכת"י ובפרוס וא"י אל חגארה הנוסח וקנה "לו" שעורין: יח* נדצי"ל כגון "כלי קטניות": יט) נראה דהכונה לנמוקי יוסף לו סוף ע"א. וראה חרדשי הגהות סימן

אלול ירחי כלה - סוגיא דשליח שהרויח

רנן בית חדש חשן משפט קפג הלכות שלוחין בית יוסף

(ט) ופירש רבינו תם וכו'. כלומר גוי דהוסיף דבר הקצוב דחולקין דוקא כלה טעה אבל בטעה אפילו דבר הקצוב הכל למשל כיון דהטעות הגיע על ידי מעות המשלח ומה הטעם הוא הדין נעשאו שליח לקבל לו מעות מיד סוחר גוי וכו' נמי הגיע הטעות על ידי מעותיו והכל למשל. אבל ר"י מחלק דגבי מקח אם הוא דבר קצוב חולקין בין הוסיף מדעתו בין בטעה והטעם דמופס דעם האלפסי דחולקין הואיל ובאם הגאה לשליח על ידי בעל הבית

והוסיף לו עליו מדעתו חולקין השליח והמשלח ואם הוא דבר שאין לו קצבה הכל למשל. (ט) ופירש רבינו תם במה דברים אמורים כשהוסיף לו מדעתו אבל אם טעה ונתן לו יותר הכל למשל.

לצעל המעות. ופירש רש"י כאן שנה רבי. נמשנחיו למדנו רבי: הכל לצעל המעות. השולח שלומו לשוק לסמורה ולקח מול הכל לצעל המעות: דמיא. דאיכא פלוגתא דתנאי צהא מילתא ומסקנא שמעיין

דדבר שאין לו קצבה איך ליה לרבי יוסי הכל לצעל המעות וסמא לן רבי נמתימין דהכא כרבי יוסי דמתימין נמי דבר שאין לו קצבה הוא דכל קרקע נמכר צאומד זה צפוחת זה צפוחת זה צפוחת: שיש לו קצבה. כגון קטנית הנמכר צמות צמדה מלא כלי צפרותה אם הוסיפו אחת יתירה חולקין דמנהה הוא יש לומר לשליח יתנה ויש לומר לצעל המעות יתנה: דבר שאין לו קצבה. כגון שליח וחלוק וירק הנמכרים צאומד פעמים מותר למכור מול ופעמים צממאס הכל לצעל המעות שאין כאן מתנה אלא מכר עכ"ל. והר"ף (ט): כצד ולמה חולקין השליח עם בעל הבית הואיל ובאם הגאה לשליח על ידי בעל הבית חולק עמו. וכתב הר"ן (ס ד"ה גמ') דמשמע מלשון שדבר שיש לו קצבה אפילו נתן המוכר לשליח צפירוש כיון שצמא הגאה לשליח על ידי בעל הבית חולק עמו. אבל לדעת רש"י שהטעם שחולקין הוא משום דמסקנא לן אם יתנה לשליח או אם יתנה לצעל הבית אם נתן המוכר לשליח צפירוש הוא לשליח. והרא"ש כצד (ס"ו טו) כלשון הר"ף וכן כצד בעל העיטור בשלישות

ולפי זה אין חילוק בין הוסיף מדעתו לטעה ואם אין לו קצבה הכל לצעל המעות דכל מה שנתן לא נתן אלא בעד החפץ אי נמי הדמים שקבל המוכר בעד החפץ שמכר הם והלכך אפילו טעה ומכר מול הרבה הכל למשל צעל המעות אבל בטעות שצמטון דבר צפני עצמו הוא ולא צהא על ידי מעותיו של משלח או חפצו אלא הוה ליה כאלו גנב לו. והכי נקטינן כדעת ר"י שכן פסק הרשב"א לפני רש"י כמו שכתב המרדכי פרק אלמנה ניווית וכן כתב הרשב"א צמות לחצרו הלוות מעותיו לגוי צרית והטעה את הגוי ונתן לו עשרה דינרין יותר דהכל לשליח ומציאו בית יוסף. מיהו כתב המרדכי לשם דמי שטעה סמורה עם הגוי וצד צריו וסייעו והטעה את הגוי חולקין וכו' וכו' הכל מודים דלפילו דהאחד בלבד הטעה את הגוי ואפילו צמטון בלבד חולקין כיון ששיניהם היו מתעסקים עם הגוי. וכתב עוד שם שאם לא הכיר השליח צמה שטעה הגוי ונתן לצעל הבית הרי הם לצעל הבית:

ממון (נג ע"ד) (ד): וכתבו התוספות (ד"ה כאן) והמרדכי (ס"י רנה) נראה לרבינו חס דנמתימין מודה בין רבי יהודה בין רבי יוסי דדבר שאין לו קצבה נמי לא איפליגו אלא כבי האי גונא שניתן לו מחמת מוספת דקאמר ליה קח זה עבור מקחך ועוד

דרכי משה

(ד) אב"ד הרמב"ן בתשובותיו (מיוחסות) סימן ס' כא* כתב שדעת רש"י הוא נכון וכן דעת רב האי (ס' המקח שער ו טז):

פרישה

הגמרא ופליגי צה רבינו חס ור"י אי דוקא הוסיף מדעתו אייזי אי לא וכדמפרש ואלו: (ט) ופירש רבינו תם"ב כו'. כן לר"ן לומר כגן: במה דברים אמורים כשהוסיף בוי. כלומר צמה דברים אמורים דדבר שיש לו קצבה חולקים אלא כשהוסיף לו מדעתו ואומר צפירוש הרי לן אחד מוספת וכי"ל דלח חולקין מטעם הג"ל אבל אם טעה הגוי ונתן לו יותר כלומר שהקצבה הוא ו' צדנר והוא נתן לו ו' אפילו אמר ליה הרי לן ו' מכל מקום כיון שלא אמר ליה ועוד אי "מוסיף" לן מסתמא טעה ולא דע הקצבה ולפיכך הכל לצעל המעות. וספירא ליה דהוא הדין בכל טעות שהטעה השליח את הנותן הגוי כגון שהיה לו לקבל ממנו מנה ונתן לו מנה ודמיר דהוא לצעל המעות דלא ציין לומר לשם מנה נמכרין וצדאי צמות פסעון החוב נתן הכל ולפיכך לית ליה לשליח צהאי טעות שום שייכות צעלוס:

וירק הנמכרים צאומד ולפעמים מותר למכור מול ולפעמים צממאס: והוסיף לו עליו מדעתו. פירוש שאמר לו קח זה עבור מקחך ועוד אי מוסיף לן זה משל: חולקין השליח והמשלח. כצד רש"י זה לטעם הטעם דכיון שהוא דבר שיש לו קצבה ודאי מה שהוסיף לו לשם מתנה נמכרין ויש לומר לשליח נמנה ויש לומר לצעל המעות נמנה לפיכך חולקין. ור"ף כתב הטעם הואיל ובאם הגאה לשליח על ידי בעל הבית חולק עמו. וכתב הר"ן דלר"ף אפילו אומר צפירוש לשליח אי נתן לן צמתנה חולקין: ואם הוה דבר שאין לו קצבה דכ"פ צמשיח. ואף על פי שאומר לו צפירוש ועוד "אי מוסיף לן" כו' מכל מקום כיון דלפעמים מותר למכור כזה מול מסתמא לא למתנה נמכרין אלא לשם מכר נמכרין והכי קאמר הגני מותר לן עוד אחד מה שלא היה עושה לן מוכר אחר ולהכי הכל לצעל המעות. עד כאן כלל דברי

דרישה

הגמרא ולמה אמרינן דנחבקה כתובתה הא יכולה למימר אנה ארוחא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוחא כהן שנה רבי הכל לבצל המעות כדתניא הוסיפו לו אחת יתירה הכל לשליח דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר הכל לבצל המעות והתניא רבי יוסי אומר חולקין אמר רבי בר חמא לא קשיא כהן בדבר שיש לו קצבה כהן בדבר שאין לו קצבה ע"כ. פירש רש"י כהן שנה כו' במשנתנו למדנו רבי הכל לבצל המעות השולח שלומו לשוק לסמורה ולקח מול הכל לבצל המעות ולא יכול לומר את ארווחא. וזה לשון התוספות כהן שנה רבי כו' נראה לרבינו תם דבמתניתין מודו בין רבי יהודה ובין רבי יוסי דכדבר שאין לו קצבה נמי לא מפליגי דרבי יוסי סבר הכל לבצל המעות ורבי יהודה סבר הכל לשליח אלא כבי האי גונא שנתן לו מחמת תוספת שאמר לו קח זה עבור מקחך ועוד אני מוסיף לך זה משלי אבל אם מכר לו כוול מחמת

טעות כעין משנתנו שוה מנה במאתים אפילו רבי יהודה מודה דהכל לבצל המעות דאי לא תימא הכי קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה כו'. ובדבר שאחריו המתחיל אמר רב פפא כו' כתבו עוד ז"ל ועל טעות שאינו בא בזולות המקח אלא שהטעה בחשבון שאל ר' יעקב ישראל את רבינו חס והשיב לו ואשר שאלת על דאובן ששלח לשמעון לקבל מעותיו וטעה הגוי בחשבון נראה לי שחולקים בין שניהם דהא הטעות כבן כדבר שיש לו קצבה ואמרינן הוסיפו לו אחת יתירה רבי יוסי אומר חולקים ומוקמינן דבר שיש לו קצבה אבל שאין לו קצבה הכל לבצל המעות וטעמא דחולקין לפי שבעל המעות כיון שיקבל קצבתו מה לו בטעותו של שליח אלא אמרינן הואיל ועל ידי מעותיו נשתכר יתיב ליה פלגא הכי נמי גבי טעות כו' ושוב חזר בו דכל הטעות בין על ידי מקח בין שהטעה במנין הכל לבצל המעות ולר"י נראה שהכל לשליח שאם גנב

הגהות והערות

ר"ד אות ד: כן ב"ה בדפוס ויניציא ושונצינו, ולפי זה רבי יהודה דקאמר הכל לשליח קאי אף אין לו קצבה וכן משמע לכאורה מדברי רבינו תם דהביא ב"י לקמן דכתב דבמתניתין ליכא פלוגתא מטעמא אחרינא (וראה רברי ר"ת בשטמ"ק ד"ה ח"ל הרא"ש) ועיין ריטב"א ד"ה אמר רב נחמן. ולפנינו בגמרא הנוסח הכל לשליח דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר "חולקין" והתניא רבי יוסי אומר הכל "לבצל המעות", וכ"ה בתוספתא דמאי פ"ח ה"ב ועיין מהר"ם שף

צח ע"ב ד"ה גמ': כאן תיבת "הלכתא" איתא לפנינו בגמרא, ובבי נוספה בדפוסים מאוחרים ע"פ חודשי הגהות דפוס יהונתנפורט. ובדפוס יתא וכן בגמרא דפוס ויניציא שונצינו יתא, ועיין תוספות הרא"ש ד"ה אמר רב פפא: כא* הוכחא בב"י לקמן מחודש ה: כבן ב"ה ברפ"ר, ובכתי"ב הנוסח דהא "הטעות בדבר" ובתוספות לפינונו דהא "המעות" כדבר וכו': כגן נראה דב לאפוקי מנוסח טור הגדפס עם ב"י דפ"ר דשם הנוסח ופירש "ר"ח":

אלול ירחי כלה - סוגיא דשליח שהרויח

רנז	יוסף	חשן משפט קפג הלכות שלוחין	בית
חיי החוב ולא רצה לקבל אלא חזיו כך מלאמי כמוז בשם ה"ר אליהו זה"ר מנחם עכ"ל ובסמוך (סי"א) כתב רבינו דין זה: (זב) ובתב עור המרדכי ובשם ריב"א מלאמי נחמין השליח לכות הכל לשליח אצל אם לא הכיר בטעות ונתנס לבעל הבית הכל לבעל הבית. וכחז עור (פי"ו) דנתשונת רב נחמ איתא שהטעה סחורה עם הגוי וצא חבירו וסייעו בין בשכר בין בחנם והטעה את הגוי בין צמדה או במשקל או במנין חולקין משום דאלמלא מעותיו של זה לא היה זה מטעה לגוי ואלמלא היה זה מטעה לגוי לא היה שם אותו ריוח הילכך חולקין: וברא"ה לי שאפילו לדעת הרי"ף שהטעם שחולקין הוא משום דנחמ לו הנאה על ידי בעל הבית איפשר דליתנהו לדברי ר"י שהיתרון דבר בפני עצמו הוא ואם גנב וגול או הטעה את הגוי מה טעם של בעל הבית זה כן: בתב הרשב"א (ח"א) צמין תרע"א שאלת ראוין מסר לשמעון מעות הלוותם לגוי צרימ על מנת שיחלוק עמו ברוח שלשם ולרציע וכשפרע אחד מן הגוים הלוים לשמעון טעה ונתן לו עשרה דינרס יותר. תשובה מסתברא שהכל לשמעון המחמסק דהוה ליה כחותה שאמרנו בפרק איהו נשך (פג): ה"א מאן דלויף פשיטי מחבריה ואשכח זהו טופינא וכו' ואף צגוי איפשר לומר טענה זו אפילו צדי שאין הדעת טועה כל שכן כאן שהוא צדי שהדעת טועה ושמה למחר יריגיש הגוי ויחצב ממנו ויחציב להחזיר לו ואינו דומה לאותה דפרק אלמנה ניונת הוסיפו לו אחד וכו' ואסיקנא דבר שיש לו קצבה חולקין דהתם שאני שהוסף לו מדעתו ולפיכך צדי שיש לו קצבה חולקין שמן הדין היה הכל לשליח אלא שמפני שצאה לו הנאה על ידי בעל המעות חולק עמו ודבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות משום דאחולי מויל גביה צממכרו אצל כאן שהיה בטעות הכל לשליח כמו שאמרנו עכ"ל ועיין צמח שכתב רבינו בסוף סימן זה. [בדק הביית] ועינין הלכה כיון שהרשב"א והרא"ש מפסיקים לדבריו הכי נקטינן [עד כאן]: בתרב כן במשנות מיימונית דספר קנין סימן כ"צ מי שקנה סחורה וקרא לחבירו לסייעו צמדה במשקל ובמנין וזה	אני מוסיף לך משלי אצל אם מכר לו חול ממחמת מעות כגון משנתנו שזה מנה במחמס אפילו רבי יהודה מודה דהכל לבעל המעות והאריכו המוספות והמרדכי שם להוכיח כן: (זא) ובתבו המוספות (ד"ה אמר) והמרדכי והרא"ש והגהות פסק (ה') [נא] מהלכות שלוחין (ד"ק ה"ה) ששאל ה"ר יעקב ישראל את רבינו תם (פי"ה) ה"ר פ"י ע"ג נ"ד נ"ג על ראוין ששלם את שמעון לקבל מעות מן הגוי וטעה הגוי ונתן לו יותר המותר למי. והשיב דחולקין דמעות הוה כדבר שיש לו קצבה וחולקין משום דעל ידי מעות צ"ה נשמכר יהיב ליה פלגא והוה הדין נמי גבי טעות חשבו ושוב חזר צו ואמר דכל טעות בין שעל ידי המקח בין שהטעות צמין הכל לבעל המעות כמתניתין ולא דמי להוסיפו לו אחד דהתם ליכא טעות ור"י אומר דהכל לשליח שהרי אם גנב וגול והטעה את הגוי מה טעם של צ"ה זה ואפילו חולקין לא שייך למימר ולא דמי לשאר טעות דאמרין הכל לבעל המעות דהתם הוא סבור שאין המקח שזה יותר מן המעות שקיבל ונתן הכל לבעל המעות על מקח זה אצל הכל טעות בעלמא הוא שהגוי ידע בנכך שהוא חייב לו והיתרון דבר בפני עצמו הוא כאלו גנב לו היתרון תדע דאלו היה רוצה אומר לגוי טעית בחשבוני ומחזיר לו המותר דתימה הוא לומר שלא היה יכול להחזיר לו: ובתב הרא"ש על דברי ר"י וכן נראה עיקר. וכתב המרדכי והגהות עוד טעם אחר לדברי ר"י והוא שאם הגוי היה נזכר לא היה חוזר כי אם על המקבל לפיכך הכל לשליח וכתב עוד שדברי ר"י פסק רש"ם לפני רש"י זקינו. ומדברי רבינו ירוחם צמחי כ"צ (נד ע"ד) נראה שגם הוא סובר כהרא"ש וצמחי כ"ח (ח"א ע"ג) לא כתב אלא דברי רבינו תם. והעיתור כתב (ש) כדברי רבינו תם דקודם חזרה כד: (זא) ובתבו הגהות בפרק הנוכח ומיהו נראה שאם מסר ישראל לחבירו מחמס לשלם לגוי והטעה הגוי ולא שלם אלא מנה וכסבור ששלם הכל דלא ודאי המעות כל שעה הן צרשות המשלם ולא יוכל חבירו לכות זהם צמעות חבירו והי כמו קיבל כהן הגוי		
		דרישה (והשתא יתיישבו דברי התוספות יותר כפשוטו וכלשון הרא"ש דשניהם כתבו בשם ר"י בעל תוספות ונמצא ג' מחלוקות בדבר). אבל באמת זהו דוחק דלא מצינו לא בתוספות ולא ברא"ש ולא ברין ולא במרדכי אלא ב' דיעות בלבד ברין זה לכן נראה לדחוק ולפרש דברי הרא"ש ולא דמי כו' נמשך אל מה שכתב לפני זה ואפילו חולקין לא שייך למימר כאן והכי קאמר ולא דמי לטעות דמקח דאמרין ביה שמן הדין הכל לבעל המעות (ומה שחולקין בדבר שיש לו קצבה טעמא אחרינא אית ליה) ואם כן איך שייך שיהיה כל כך הבודל ביניהם שכתבות חשבון אפילו חולקין לא אמרין אלא הכל לשליח ובטעות מקח אמרין אפילו הכל למשלח על זה כתב לא דמי כלל דהתם סבור כו'. אי נמי מ"ש דאמרין הכל לבעל המעות כתבו לנתינת טעם למאי דסימין ליה דקאמר ולא דמי לשאר טעות על זה קאמר דמשום הכי לא דמי דבשאר טעות היינו טעות שבמקח אמרין שדעת הנותן היה שוה יהיה הכל לבעל המעות ר"ל "בשביל" המעות וחזר ופירש דבריו דהתם הוא סבר כו'. והשתא יהיו דברי הרא"ש כדברי רבינו אות באות אלא שרבינו הפסח וכתב שסבור שאין המקח כו' קודם הכל לבעל המעות והרא"ש כתב הכל לבעל המעות קודם ולשניהן תיבת "לבעל" המעות לאו דוקא אלא ר"ל "בשביל" המעות וכמ"ש התוספות הנ"ל בשם ר"י בהדיא תיבת "בשביל". גם יש לומר דלבעל דוקא קאמר והכי קאמר דעת הנותן היה ליתנם הכל לבעל המעות מפני שסבר שזה שנתנם לו הוא כעל המעות וסבר כו' אבל אגן ידועין דשליח היה פסקינן ביניהן דחולקין בדבר שיש לו קצבה מטעמים דרש"י ורי"ף כמ"ש בפרישה דוק:	
		הגהות והערות תקנו כנראה על פי נוסח תשובות מיימונית ספר קנין סימן כ: כן אב"ל בכסף משנה בפרק א' דהלכות שלוחין (ה"ה) כתב דלדעת הרי"ף והרמב"ם ז"ל שהטעם משום שכיון שבאת הנאה לשליח על ידי בעל הבית חולקין היה הוצא נמי חולקין וכתוב בלח"מ ג"ל דמ"ש בב"י הוא עיקר וכו' (כנה"ג הגב"י אות מט): כן והוא תשובת רב צמח שהביאו לעיל בשם המרדכי (כנה"ג הגב"י אות סב):	
		כגון בדרישה העתיק לדברי התוספות בזה"ל אבל אם מכר לו חול ממחמת מעות: כן זה לשון העיתור שם הנותן מעות לשלוחו לפרוע לגוי והטעהו בחשבון כדבר שיש לו קצבה הוא וחולקין באמצע. (זהו כהן תשובת מהר"ם שהביא הטור לקמן) ומוכח מזה דלא ס"ל כר"י דהכל לשליח, ועיין דברי הגהות ולקמן דכנה"ג אף לר"י הוה הכל לבעל המעות: כהן בדפ"ר הנוסח והי כמו "לה" הגוי, וכ"ה בהגהות שם ובדפוסים	

אלול ירחי כלה - סוגיא דשליח שהרויח

שלב

שפתי כהן

חשן משפט קפג הלכות שלוחין

מארת עינים

האם שנת
החדש על
העיסור שיש
אותו כפי
השקולות
הוא שנת
החדש על
העיסור שיש
אותו כפי
השקולות
הוא שנת
החדש על
העיסור שיש
אותו כפי
השקולות

תוספת
כשהוא
שקולות
הוא שנת
החדש על
העיסור שיש
אותו כפי
השקולות

אצ"ל
והוא
משהוא
שקולות
הוא שנת
החדש על
העיסור שיש
אותו כפי
השקולות

סעיף ו' (א) מיהו אם אמר כו'. מימנה שפסק כן בפשיטות, דלא לדעת הר"ף (כתובות נ"ז ע"ב מדפי הר"ף) והרא"ש (שם פ"א ס"ו ט"ז) ובעל העיטור (אות ש' שלישות ממון) חולקים, וכן נראה דעת הר"ן [שם], וגם צירושלמי *ביק פ"ט היה וראה דמאי פ"ו ה"ח] אימא כסברת הר"ף

להואיל וכל לשלוח הגאה ע"י צעה"צ חולקים * ** עיני צמטות רשד"ס [חור"ם] ס"י תנ"ח [קש"ב]: **סעיף ז' (א) הכ"כ פ"ד ש"ח.** דין זה אימא אפילו להר"ף וסיעמו שהבאחי לעיל [סק"ב], אם גנב או גזל או הטעה מה טיבו של בעל הציט צוה, וכ"כ צ"י [סעיף ח']. וכן מוכרת, דהרא"ש [המובא בסק"ב] כתב כהר"ף וסיעמו, וס"ל הכא דהכל לשלוח, וללא כמ"ש בסק"ב משנה [פ"א משלוחין ה"ח]. עיני צמטות ר"מ אלשין ס"י א' וצמטות מהרשד"ס [חור"ם] ס"י כ"ו וכו"ו [קש"ב]: **יד) הכ"כ ש"ח המש"ח כו'.** מור"ם הלך בדרך

המובא בצינונים אות י"ח] שכתב דין זה כאלו. מיהו נ"ל דגם * [צט"ו] [בסעיף ו'] בדבר שיש לו קצנה חולקים, אם לא ידע צמטות קודם שנתנו למשלח, הכל למשלח, דלא וזה השלוח שלח מדעת * . ואם המשלח טוען שמה לא ידע והשלוח טוען צ"י שידע, אוקי ממונה בחוק משלח, כן נ"ל [ג"ח כתב צימי חורפן]:

הזכירו הדין של טעות צמטות, והוו להו למימר דאין חילוק בין טעות צמטות קודם שנתנו למשלח, אם לא ידע והשלוח טוען צ"י שידע, אוקי ממונה בחוק משלח, כן נ"ל [ג"ח כתב צימי חורפן]:

סעיף ז' (א) מיהו אם אמר כו'. לפי פירוש רש"י שם [כתובות צ"ח ע"ב ד"ה שיש כו', וכן פירש רב האל [בספר המקח שער ו' הדרך החמישי הדין ה"ב]: **סעיף ז' כב.** שלח. דהוי כמו מלאה: כד. ודוקא. צ"מ כ"ו א' * דשמך טפי, וע"ש צמוס' [ד"ה דשמך] והגהות אשרי שם [פ"ב ס"ו ט' ד"ה כתב]:

סעיף ו' (א) מיהו אם אמר כו'. לפי פירוש רש"י שם [כתובות צ"ח ע"ב ד"ה שיש כו', וכן פירש רב האל [בספר המקח שער ו' הדרך החמישי הדין ה"ב]: **סעיף ז' כב.** שלח. דהוי כמו מלאה: כד. ודוקא. צ"מ כ"ו א' * דשמך טפי, וע"ש צמוס' [ד"ה דשמך] והגהות אשרי שם [פ"ב ס"ו ט' ד"ה כתב]:

סעיף ו' (א) מיהו אם אמר כו'. לפי פירוש רש"י שם [כתובות צ"ח ע"ב ד"ה שיש כו', וכן פירש רב האל [בספר המקח שער ו' הדרך החמישי הדין ה"ב]: **סעיף ז' כב.** שלח. דהוי כמו מלאה: כד. ודוקא. צ"מ כ"ו א' * דשמך טפי, וע"ש צמוס' [ד"ה דשמך] והגהות אשרי שם [פ"ב ס"ו ט' ד"ה כתב]:

סעיף ו' (א) מיהו אם אמר כו'. לפי פירוש רש"י שם [כתובות צ"ח ע"ב ד"ה שיש כו', וכן פירש רב האל [בספר המקח שער ו' הדרך החמישי הדין ה"ב]: **סעיף ז' כב.** שלח. דהוי כמו מלאה: כד. ודוקא. צ"מ כ"ו א' * דשמך טפי, וע"ש צמוס' [ד"ה דשמך] והגהות אשרי שם [פ"ב ס"ו ט' ד"ה כתב]:

סעיף ו' (א) מיהו אם אמר כו'. לפי פירוש רש"י שם [כתובות צ"ח ע"ב ד"ה שיש כו', וכן פירש רב האל [בספר המקח שער ו' הדרך החמישי הדין ה"ב]: **סעיף ז' כב.** שלח. דהוי כמו מלאה: כד. ודוקא. צ"מ כ"ו א' * דשמך טפי, וע"ש צמוס' [ד"ה דשמך] והגהות אשרי שם [פ"ב ס"ו ט' ד"ה כתב]:

סעיף ו' (א) מיהו אם אמר כו'. לפי פירוש רש"י שם [כתובות צ"ח ע"ב ד"ה שיש כו', וכן פירש רב האל [בספר המקח שער ו' הדרך החמישי הדין ה"ב]: **סעיף ז' כב.** שלח. דהוי כמו מלאה: כד. ודוקא. צ"מ כ"ו א' * דשמך טפי, וע"ש צמוס' [ד"ה דשמך] והגהות אשרי שם [פ"ב ס"ו ט' ד"ה כתב]:

סעיף ו' (א) מיהו אם אמר כו'. לפי פירוש רש"י שם [כתובות צ"ח ע"ב ד"ה שיש כו', וכן פירש רב האל [בספר המקח שער ו' הדרך החמישי הדין ה"ב]: **סעיף ז' כב.** שלח. דהוי כמו מלאה: כד. ודוקא. צ"מ כ"ו א' * דשמך טפי, וע"ש צמוס' [ד"ה דשמך] והגהות אשרי שם [פ"ב ס"ו ט' ד"ה כתב]:

סעיף ו' (א) מיהו אם אמר כו'. מימנה שפסק כן בפשיטות, דלא לדעת הר"ף (כתובות נ"ז ע"ב מדפי הר"ף) והרא"ש (שם פ"א ס"ו ט"ז) ובעל העיטור (אות ש' שלישות ממון) חולקים, וכן נראה דעת הר"ן [שם], וגם צירושלמי *ביק פ"ט היה וראה דמאי פ"ו ה"ח] אימא כסברת הר"ף

להואיל וכל לשלוח הגאה ע"י צעה"צ חולקים * ** עיני צמטות רשד"ס [חור"ם] ס"י תנ"ח [קש"ב]: **סעיף ז' (א) הכ"כ פ"ד ש"ח.** דין זה אימא אפילו להר"ף וסיעמו שהבאחי לעיל [סק"ב], אם גנב או גזל או הטעה מה טיבו של בעל הציט צוה, וכ"כ צ"י [סעיף ח']. וכן מוכרת, דהרא"ש [המובא בסק"ב] כתב כהר"ף וסיעמו, וס"ל הכא דהכל לשלוח, וללא כמ"ש בסק"ב משנה [פ"א משלוחין ה"ח]. עיני צמטות ר"מ אלשין ס"י א' וצמטות מהרשד"ס [חור"ם] ס"י כ"ו וכו"ו [קש"ב]: **יד) הכ"כ ש"ח המש"ח כו'.** מור"ם הלך בדרך

המובא בצינונים אות י"ח] שכתב דין זה כאלו. מיהו נ"ל דגם * [צט"ו] [בסעיף ו'] בדבר שיש לו קצנה חולקים, אם לא ידע צמטות קודם שנתנו למשלח, הכל למשלח, דלא וזה השלוח שלח מדעת * . ואם המשלח טוען שמה לא ידע והשלוח טוען צ"י שידע, אוקי ממונה בחוק משלח, כן נ"ל [ג"ח כתב צימי חורפן]:

הזכירו הדין של טעות צמטות, והוו להו למימר דאין חילוק בין טעות צמטות קודם שנתנו למשלח, אם לא ידע והשלוח טוען צ"י שידע, אוקי ממונה בחוק משלח, כן נ"ל [ג"ח כתב צימי חורפן]:

סעיף ז' (א) מיהו אם אמר כו'. לפי פירוש רש"י שם [כתובות צ"ח ע"ב ד"ה שיש כו', וכן פירש רב האל [בספר המקח שער ו' הדרך החמישי הדין ה"ב]: **סעיף ז' כב.** שלח. דהוי כמו מלאה: כד. ודוקא. צ"מ כ"ו א' * דשמך טפי, וע"ש צמוס' [ד"ה דשמך] והגהות אשרי שם [פ"ב ס"ו ט' ד"ה כתב]:

סעיף ו' (א) מיהו אם אמר כו'. לפי פירוש רש"י שם [כתובות צ"ח ע"ב ד"ה שיש כו', וכן פירש רב האל [בספר המקח שער ו' הדרך החמישי הדין ה"ב]: **סעיף ז' כב.** שלח. דהוי כמו מלאה: כד. ודוקא. צ"מ כ"ו א' * דשמך טפי, וע"ש צמוס' [ד"ה דשמך] והגהות אשרי שם [פ"ב ס"ו ט' ד"ה כתב]:

סעיף ו' (א) מיהו אם אמר כו'. לפי פירוש רש"י שם [כתובות צ"ח ע"ב ד"ה שיש כו', וכן פירש רב האל [בספר המקח שער ו' הדרך החמישי הדין ה"ב]: **סעיף ז' כב.** שלח. דהוי כמו מלאה: כד. ודוקא. צ"מ כ"ו א' * דשמך טפי, וע"ש צמוס' [ד"ה דשמך] והגהות אשרי שם [פ"ב ס"ו ט' ד"ה כתב]:

סעיף ו' (א) מיהו אם אמר כו'. לפי פירוש רש"י שם [כתובות צ"ח ע"ב ד"ה שיש כו', וכן פירש רב האל [בספר המקח שער ו' הדרך החמישי הדין ה"ב]: **סעיף ז' כב.** שלח. דהוי כמו מלאה: כד. ודוקא. צ"מ כ"ו א' * דשמך טפי, וע"ש צמוס' [ד"ה דשמך] והגהות אשרי שם [פ"ב ס"ו ט' ד"ה כתב]:

סעיף ו' (א) מיהו אם אמר כו'. לפי פירוש רש"י שם [כתובות צ"ח ע"ב ד"ה שיש כו', וכן פירש רב האל [בספר המקח שער ו' הדרך החמישי הדין ה"ב]: **סעיף ז' כב.** שלח. דהוי כמו מלאה: כד. ודוקא. צ"מ כ"ו א' * דשמך טפי, וע"ש צמוס' [ד"ה דשמך] והגהות אשרי שם [פ"ב ס"ו ט' ד"ה כתב]:

סעיף ו' (א) מיהו אם אמר כו'. לפי פירוש רש"י שם [כתובות צ"ח ע"ב ד"ה שיש כו', וכן פירש רב האל [בספר המקח שער ו' הדרך החמישי הדין ה"ב]: **סעיף ז' כב.** שלח. דהוי כמו מלאה: כד. ודוקא. צ"מ כ"ו א' * דשמך טפי, וע"ש צמוס' [ד"ה דשמך] והגהות אשרי שם [פ"ב ס"ו ט' ד"ה כתב]:

סעיף ו' (א) מיהו אם אמר כו'. לפי פירוש רש"י שם [כתובות צ"ח ע"ב ד"ה שיש כו', וכן פירש רב האל [בספר המקח שער ו' הדרך החמישי הדין ה"ב]: **סעיף ז' כב.** שלח. דהוי כמו מלאה: כד. ודוקא. צ"מ כ"ו א' * דשמך טפי, וע"ש צמוס' [ד"ה דשמך] והגהות אשרי שם [פ"ב ס"ו ט' ד"ה כתב]:

אלול ירחי כלה - סוגיא דשליח שהרויח

תשנב קצות ח"מ הלכות שלוחין סימן קפג החושן

גבי שוה מאתים זמנה מחזור לו השדה אלא ודאי הכא והכא קנאחא כדפרישית עכ"ל. וכוונתם למ"ש חוס' (ד"ה אלמנה שמכרה) וז"ל: וטעמא דנחקבלה כחובתה גבי מכרה שוה מנה במאמץ חיתה קנא, אע"ג דהול המקח מכל מקום מחזור צה לגבי הלקוחות שהרי המכר לא היה כלום ומחזור הקרקע ליתומים וי"ל הואיל דבשעה שקיבלה הקרקע היה שוה מאתים, מיד רתה להוציא הקרקע מרשות יתומים ולהכניס לרשות הלוקח והרי הוא כמו שנתכוונה לקנות הקרקע בצוה שעה עכ"ל. ולזה כתבו דהכא והכא קנאחן האלמנה משעה שרתה להוציא הקרקע מרשות יתומים ולהכניסה לרשות לוקח. ודבריהם נרמזין ביאור דאי קנאחן אס כן הו' אלמנה בעל המעות ויהיה הריות דידה.

והנה צמודי מהרש"א כתב, דאע"ג דקנאחן, הכא גבי שוה מנה במאמץ לא הו' אלא כשליח והכל לבעל הקרקע כי התם דהכל לבעל המעות, אבל לחובתה כגון בשוה מאתים זמנה קנאחן לגמרי שלא תוכל להחזיר להם הקרקע כמ"ש חוס' לעיל עכ"ל. ולדבריו תיקשי קושיות חוס' דהכא משום דלא יא' הקרקע מרשות יתומים כיון דלמחצה לא קנאחן, ועוד דהרי כתבו חוס' להדיא דהכא והכא קנאחן ומשמע צ"ן לזכות צ"ן לחוב. וראיתי צ"ח שמואל (סי' קג) שהרגיש ג"כ בדברי חוס', וע"ש (סקי"א) שכתב וז"ל: כתב חוס' אע"ג דאכתי יכולה לחזור, דהא צחלת המכירה היה מקח טעות ויכולה לחזור נגד הלקוחות ומחזור הקרקע ליתומים, וחירצו כיון דצחלת המקח היה כוונתה ליקח צעד הכתובה אינה יכולה לחזור נגד היורשין, אע"ג דאזוקר יכולין היורשין לחזור כיון דמכרה בלא צ"ד וקיימא ברשותה, מ"מ דאזיל קיימא ברשותה אף לדעת הפוסקים דס"ל אס מכרה בלא צ"ד המכר בטל היינו היורשין יכולין לבעל, אבל דאזיל קיימא ברשותה עכ"ל.

והנה מדבריו דמפרש למשנתנו שמכרה בלא צ"ד ומש"ה דאזוקר לא קנאחן. ותיקשי נמי דא"כ מאי פריך ומימא אלא ארוחא, דהא המכר בטל כל שמכרה בלא רשות צ"ד והריית ליתומים, אלא ודאי דכל שמכרה בלא רשות גם דאזיל לא קנאחן ומשנתנו מיירי לדעת חוס' דעבי צ"ד, מיירי שמכרה ברשות צ"ד הדיוטות, ולדעת הפוסקים דא"כ צ"ד א"כ הכא והכא קנאחן בלא צ"ד, ועכ"פ משנתנו ע"כ מיירי שמכרה ברשות דאל"כ גם דאזיל לא קנאחן כיון דהמכר לא היה מכר כלל. ולכן נראה לענ"ד ביאור דברי חוס', דודאי כיון דמיירי משנתנו שמכרה ברשות וכמ"ש ומש"ה הכא והכא קנאחן כיון שנתכוונה להוציא מרשות יתומים קנאחן לגמרי, ודאזיל לא מני דהרא ליתומים דאע"ג דלעצמה אינה יכולה למכור הא כל שמכרה לאחר יש לה רשות בנך קנאחן, והא דשוה מנה במאמץ דאין הריות דידה ולא אמרי דקנאחן, היינו משום דמוקי לה כר' יוסי דס"ל דבדבר שאין לו קצנה הכל לבעל המעות, ומשום דכל שאין לו קצנה הכל הוא על המכר וכמ"ש רש"י דכל קרקע נמכר באומדן זה צחות וזה צומר, וכיון דהכל דמי הקרקע הוא ה"ל כמו נתייקרה, ואם ישם הקרקע זמנה ונתייקרה על מאמץ ודאי היוקר ליורשין, וכיון דהאלמנה לא קנאחן אלא בשעה שמכרה שאלו נתכוונה להוציא מרשות יתומים ולהכניס לרשות לוקח, וכיון דלא בשעה זו נתייקרה דהא שוה מנה במאמץ מה שנותן הלוקח צעד הקרקע

והנה מדבריו דמפרש למשנתנו שמכרה בלא צ"ד ומש"ה דאזוקר לא קנאחן. ותיקשי נמי דא"כ מאי פריך ומימא אלא ארוחא, דהא המכר בטל כל שמכרה בלא רשות צ"ד והריית ליתומים, אלא ודאי דכל שמכרה בלא רשות גם דאזיל לא קנאחן ומשנתנו מיירי לדעת חוס' דעבי צ"ד, מיירי שמכרה ברשות צ"ד הדיוטות, ולדעת הפוסקים דא"כ צ"ד א"כ הכא והכא קנאחן בלא צ"ד, ועכ"פ משנתנו ע"כ מיירי שמכרה ברשות דאל"כ גם דאזיל לא קנאחן כיון דהמכר לא היה מכר כלל. ולכן נראה לענ"ד ביאור דברי חוס', דודאי כיון דמיירי משנתנו שמכרה ברשות וכמ"ש ומש"ה הכא והכא קנאחן כיון שנתכוונה להוציא מרשות יתומים קנאחן לגמרי, ודאזיל לא מני דהרא ליתומים דאע"ג דלעצמה אינה יכולה למכור הא כל שמכרה לאחר יש לה רשות בנך קנאחן, והא דשוה מנה במאמץ דאין הריות דידה ולא אמרי דקנאחן, היינו משום דמוקי לה כר' יוסי דס"ל דבדבר שאין לו קצנה הכל לבעל המעות, ומשום דכל שאין לו קצנה הכל הוא על המכר וכמ"ש רש"י דכל קרקע נמכר באומדן זה צחות וזה צומר, וכיון דהכל דמי הקרקע הוא ה"ל כמו נתייקרה, ואם ישם הקרקע זמנה ונתייקרה על מאמץ ודאי היוקר ליורשין, וכיון דהאלמנה לא קנאחן אלא בשעה שמכרה שאלו נתכוונה להוציא מרשות יתומים ולהכניס לרשות לוקח, וכיון דלא בשעה זו נתייקרה דהא שוה מנה במאמץ מה שנותן הלוקח צעד הקרקע

צ"ד ומש"ה דאזוקר לא קנאחן. ותיקשי נמי דא"כ מאי פריך ומימא אלא ארוחא, דהא המכר בטל כל שמכרה בלא רשות צ"ד והריית ליתומים, אלא ודאי דכל שמכרה בלא רשות גם דאזיל לא קנאחן ומשנתנו מיירי לדעת חוס' דעבי צ"ד, מיירי שמכרה ברשות צ"ד הדיוטות, ולדעת הפוסקים דא"כ צ"ד א"כ הכא והכא קנאחן בלא צ"ד, ועכ"פ משנתנו ע"כ מיירי שמכרה ברשות דאל"כ גם דאזיל לא קנאחן כיון דהמכר לא היה מכר כלל. ולכן נראה לענ"ד ביאור דברי חוס', דודאי כיון דמיירי משנתנו שמכרה ברשות וכמ"ש ומש"ה הכא והכא קנאחן כיון שנתכוונה להוציא מרשות יתומים קנאחן לגמרי, ודאזיל לא מני דהרא ליתומים דאע"ג דלעצמה אינה יכולה למכור הא כל שמכרה לאחר יש לה רשות בנך קנאחן, והא דשוה מנה במאמץ דאין הריות דידה ולא אמרי דקנאחן, היינו משום דמוקי לה כר' יוסי דס"ל דבדבר שאין לו קצנה הכל לבעל המעות, ומשום דכל שאין לו קצנה הכל הוא על המכר וכמ"ש רש"י דכל קרקע נמכר באומדן זה צחות וזה צומר, וכיון דהכל דמי הקרקע הוא ה"ל כמו נתייקרה, ואם ישם הקרקע זמנה ונתייקרה על מאמץ ודאי היוקר ליורשין, וכיון דהאלמנה לא קנאחן אלא בשעה שמכרה שאלו נתכוונה להוציא מרשות יתומים ולהכניס לרשות לוקח, וכיון דלא בשעה זו נתייקרה דהא שוה מנה במאמץ מה שנותן הלוקח צעד הקרקע

אלול ירחי כלה - סוגיא דשליח שהרויח

קצות חו"מ הלכות שלוחין סימן קפג החושן תשנג

שליח שהוא למוכר ומש"ה נתן לו, ודאי הכל לשליח ע"ש. ח) ופיעה הגוי ונתן לו יומר. כתב הטור ח"ל: והר"ר יונה כתב דגבי מקח אין חילוק בין שהוסיף מדעתו בין שטעה, אלא שחילק בין טעות שבמקח ובין היכא שטעה בחשבון, דגבי מקח היה סבור שאין המקח שזה יומר מן המעות שקיבל ונתן הכל לבעל המעות, ולפיכך אם אין לו קצבה הכל לבעל המעות, וחולקין כשיש לו קצבה וכו' ולזה הסכים א"א הרא"ש (כתובות פ"א ס"י טו) ז"ל, וקשה לי בדבר שיש לו קצבה אמאי חולקין, דהא לפי טעמא דרש"י אין לו לשליח אלא משום דאמרינן מתנה יהיב ולשליח הוא דיהיב, וכאן בטעות שבמקח ליכא מתנה כלל, וא"כ יהיה הכל לבעל המעות, וכן לפי טעמא דר"י משום דנאה לו הנאה ע"י שליח, נמי לא שייך אלא במתנה אצל זה שנתן בפירוש בטעות ועל המקח ודאי לבעל המעות הוא, והוא בעל המקח, ואפילו לפי מ"ש הר"ן (שם נ"א, ב) לדעת הר"י אפילו נותן בפירוש לשליח צעה"צ חולק עמו ומשום דנאה לו הנאה על ידו, כבר כתבנו דהיינו דוקא לשליח, הא נותן בפירוש לבעה"ב ודאי הכל לבעה"ב, וכמו שאר נותן מתנה על ידי שליח דהכל להמקבל המתנה (עיין סק"ז). ולכן נראה דהר"ר יונה ס"ל כטעמא שכתב בהגהת אשר"י דדבר שיש לו קצבה חולקין משום דלא מחמת המקח נא אלא מחמת מזל שניהם, ודבר שאין לו קצבה הזולו מחמת המקח נא בשויו, ומזלו לבעל המקח גרם ע"ש. ומש"ה בטעות שבה על דבר שיש לו קצבה נמי מחמת מזל שניהם נא וחולקין, אצל לפי טעמא דרש"י ור"י כל שהיה טעות במקח בדבר שיש לו קצבה הכל לבעל המעות, ומה"ט נראה הא דהשמיט צ"ע הא דינא דר' יונה, משום דלדידן דס"ל כטעמא דרש"י ור"י ליתיה להאי דינא, ומ"ש בטור וכן הסכים א"א הרא"ש, נראה דלא קאי על טעות שבמקח בדבר שיש לו קצבה דלא הזכיר באשר"י מזה, אלא קאי על מ"ש בטעות שהכל לשליח, ובצ"ח הגיה בטור צ"ע ור' יונה, הגיה ור' יצחק,

של שליח (ר"ן פרק אלמנה ניוונית ותשובת רמב"ן סימן ס).

ז (עיין בר"מ דכ"כ לדעת רש"י) שלח שלוחו לקבל מעות מהעכו"ם, וטעה העכו"ם ונתן לו יותר, הכל לשליח.

הגה: ודוקא שידע השליח בטעות קודם שבאו ליד המשלח, ט"א אבל אם לא ידע בטעות ההוא ונתנו ליד המשלח הכל של המשלח (מרדכי פרק אלמנה ניוונית), ומי שהיה עושה סחורה עם העובדי כוכבים ובא חבירו וסייעו, והטעה העכו"ם במדה או במשקל או במנין, חולקין הרויח בין שעשה עמו בשכר או בחנם (מרדכי פרק הגי"כ ותשובת מיימוני דקנין סימן כב ור"ע אף להרא"ש).

ח ראובן שלח את שמעון שיקח לו בגד בהקפה, וכשהגיע זמן הפרעון נתן לו המעות לפרוע, ונמצא שהמוכר שכחם צריך להחזירם לראובן, ואינו יכול לומר אני רוצה לעכבם שמא אחר זמן יזכרם העובד כוכבים, וגם אינו יכול לומר אני רוצה לקדש השם ולהחזירם לעובד כוכבים דומה לזה בטור ובדברי המחבר לעיל (בסימן עב ס"א).

ט והוא הדין אם ראובן חייב מעות לעכו"ם, ונתנם לחבירו לפרעו ושכחם העכו"ם, יחזיר לראובן.

הגה: וכן מי שנתן ביד חבירו חמשים זהובים לפשר עם בעלי חובות שלו ופשר בכ"ה, המותר למשלח (ב"י בשם הגהות מרדכי דכתובות), וכן אם נתן לו מאתים לשלם לעכו"ם, והשליח הטעה לעכו"ם ונתן לו רק מאה והעכו"ם סבור שנתן לו מאתים דהכל למשלח, דהו"ל כאלו מחל העכו"ם חצי החוב דהוי של משלח (הגהות מרדכי פרק אלמנה ניוונית).

והוא ר"י שכתב, ולפענ"ד חוס' לא סבירא ליה האי דינא אלא הוא דעת רבנו יונה והוא כטעמא דהגהת אשר"י. טו אב"א אם לא ידע בטעות. כתב בש"ך (סק"ק יד) ז"ל: דגם בדבר שיש לו קצבה דחולקין אם לא ידע השליח בטעות קודם שנתנו למשלח הכל למשלח דלא זכה השליח שלא מדעת ע"ש. ול"י דלטעמא דרש"י דחולקין בדבר שיש לו קצבה ומשום דה"ל מתנה ושמה נתן הכל לשליח, א"כ אפילו שלא בידיעת השליח זוכה השליח, דאע"ג דעודר בנכסי הגר וקסבר שלו הן לא קנה, והרי אינו קונה שלא במחכיו, דבגר כתב הרשב"א פ"ב דגיטין (כ, ב) ובני"פ חזקת (ב"ב מא, א) דהיינו דוקא בהפקר ומציאה, אצל היכא דאיכא דעת אחרת מקנה אפילו אינו מחכיו לקנות ולא ידע כלל נמי זוכה, וכמ"ש בסי' קמ (בס"ק א) ובסי' ערה (סק"ד) ע"ש. וכי היכי דחולקין אפילו הכל ביד השליח, כן חולקין נמי היכא שהוא עשה ביד בעה"ב, וכן לפי טעמא דר"י לפי שצאה הנאה לשליח ע"י בעה"ב, א"כ ה"נ איכא הנאה לבעה"ב על ידי שליח וחולקין, ומש"ה לא כתב הרמ"א האי דינא אלא בטעות גוי דהוי הפקר וליכא דעת אחרת מקנה, וצוה ודאי כל שהשליח לא ידע אינו זוכה שלא במחכיו כמו במציאה ובנכסי הגר, אצל בדבר שיש לו קצבה אין חילוק בין ידע או לא ידע ולעולם חולקין וכמ"ש. אמנם גם בטעות גוי והשליח לא ידע נמי מידי ספיקא לא נפקא, והוא במחלוקת בין הפוסקים אם חזירו וידו זוכה שלא מדעת בדבר שאין רגיל לנא, ועיין במרדכי פ"ב דמציאה, אלא דרמ"א פסק בסי' רנב (סעיף יח), ובסי' רסח (סעיף ג), דכה"ג לא זכה ע"ש. אמנם אם חספם השליח אחר כך מיד בעה"ב לא מפקינן מיניה כיון דאיכא דעת כמה פוסקים דחזירו וידו זוכה לו שלא מדעת אפי' בדבר שאינו רגיל לנא, וכל זה בטעות גוי, אצל בדבר שיש לו קצבה דאיכא דעת אחרת מקנה לא בעינן דעת זוכה כלל וכמו שכתבנו.

אלול ירחי כלה

Part Two:
Shmiras Einayim

Rabbi Moshe Rotberg

אלול ירחי כלה - סוגיא דשמירת עניים

שיב

במדבר מו שלח

אונקלוס

אתם ולא תתורו אחרי לבבכם
ואחרי עיניכם אשר אתם זנים
אחריהם: למען תזכרו ועשיתם
את כל מצותי והייתם קדשים
לאלהיכם: מא אני יהוה אלהיכם

פקודיא דיי ותעבדון יתהון
 ולא תטעון פתר הרהור
 לבבון ובתר חיזו עיניכון די
 אתון טען פתריהון: מ בדיל
 דתדברון ותעבדון ית כל
 פקודי ותהון קדישין קדם
 אלהכון: מא אנא יי אלהכון

תולדות אהרן ולא תתורו נדרים כ:
 אחרי לבבכם. ברכות יג. אני ה'. מנחות
 מד.

שפתי חכמים

רש"י

שיהיה רק קשר אחד לבד ועוד יכול לעשות יותר רק שכונת התקנה
 שחקנו ה' קשרים ולא פחות ולא יותר היתה למלאות החשבון
 שיחכן בזכירת כל המצות יותר בראיית הציצית והקשרים משום
 הכי פרשי הקרא כאחר התקנה ולא כפי קודם התקנה: פ פירוש

הרי מר"ג: **ולא תתורו אחרי לבבכם**. כמו
 מתור הארץ. הלכ והענינים הם מרגלים לגוף מסרסרים
 לו את העצירות העין רואה והלכ חומד והגוף עושה
 את העצירות: (מא) **אני ה'**. נאמן לשלם שכר: **אלהיכם**. נאמן פ להפרע:

רמב"ן

אבן עזרא

אב"ז הזכרון הוא בחוט התכלת, שרומז למדה
 הכוללת הכל שהיא בכל והיא תכלית הכל,
 ולכן אמר וזכרתם את כל, שהיא מצות השם. וזהו
 שאמרו (שם מג): מפני שהתכלת דומה לים וים דומה
 לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד וכו', והדמיון בשם
 גם הגוון תכלית המראות, כי ברחוקם יראו כולם
 כגוון ההוא, ולפיכך נקרא תכלת:

אחרי לבבכם. המתאווה והעין רואה והלכ חומד והנה
 יהיה הצניעות לאות ולסימן שלא ירדוף אדם אחר הרהור לבו
 וכל אשר שאלו עיניו: אשר אתם זונים. כי מי שלך
 אחרי תאוותו הוא זונה מתמח עבודת אלהיו:
 (מ) וטעם למען תזכרו. וכבר אמר וזכרתם את כל מצות
 ה'. שאלם מזכרו מהיו קדושים ולא תמגאלו במאות הלכ
 המטנפת הרוח המשכלת:

לפ. ואמר **ולא תתורו אחרי לבבכם**. להזהיר ממנה
 שלא יטעו בה. וזה הוא שדרשו רבותינו (ספרי
 שלח קטו) אחרי לבבכם, זו המינות, אשר אתם זונים,
 זו ע"ז, שלא ירהרו מן התכלת במינות או בע"ז,

(מא) **אני ה' אלהיכם**. אני הוא שהולאמי אתכם להיות
 לכם לאלהים על כן אמרתי לכם אני ה' אלהיכם:
 חפ"ת פרשת שלח

אבל יהיה לכם הכל לציצית וראיתם אותו וזכרתם. ואמרו ואחרי עיניכם זו זנות, כענין שכתוב ואנכי היודע
 ועד נאם ה' (ירמיה כט ג), והמשכיל יבין:

ובמדברשו של רבי נחוניא בן הקנה בפסוק ויתרון ארץ בכל הוא (קהלת ה ח), ומאי גיהו ארץ דנחצבה ממנו
 שמים, והוא כסאו של הקב"ה והיא אבן יקרה, והיא ים החכמה וכנגדה תכלת בטלית ציצית,
 דאמר רבי מאיר מה גשתנה תכלת וכו': חפ"ת פרשת שלח

ספורנו

אחרי לבבכם להשיג שרירות לבכם בעושר וכבוד אפילו בגזל:
 ואחרי עיניכם. להשיג תאוות שנתתם עיניכם בהן: אשר אתם
 זונים אחריהם. מטים נפשכם השכלית בהן מדרכי חיי עולם
 לדרכי אבדון ומות: (מ) למען תזכרו. למען תהיו פנוים

ממחשבות הבלים וכוה תזכרו גודל האל חסדו: ועשיתם את
 כל מצותי. וכוה תעשו כל מצותי מאהבה ומיראה: והייתם
 קדושים לאלהיכם. וכוה תהיו קדושים לפני לחיי עולם כאשר
 כיון הוא באמרו ואתם תהיו לי ממלכת בהגם וגוי קדוש:

כלי יקר

אור החיים

על ידי זה יזכור שמתוך האהבה יבא לדביקות
 השכינה מקום חוצבה של הנשמה כי כל ירא מתרחק
 מן זה שהוא ירא ממנו, והאהב משתדל תמיד לדבק
 בנאהב לו כי על כן יבא על שכרו, נמצא שהאהבה
 תכלית ההצלחה כי על ידה יזכה לדבק בכסא כבוד

ואמר **ולא תתורו וגו'**. פירוש ללד שהנגלה הוא דבר
 שהעין מפלה וחושקת בו, ומלאת המלך היא ליווי
 עשות היפך הרלון הטבעי, ושגול הערצ המורגש, ומן
 הגמנט שיעמוד בדבר, אלף זהערת סימן עבודתו הוא
 יוספהו להפוך אשר עינו ולבו שם יחפון:

אלול ירחי כלה - סוגיא דשמירת עניים

מגיד משנה

קדושה. הלכות איסורי ביאה פ"ב פכ"א

מגיד משנה

אלול לאו צונת שמייהא בלא עליה צונת
הוא ומשכחת לה הוא אונן עליה וכן עליו
משכחת לה במתאמת פירוש לעולם צונת
עולה בנשמתו של זה ושל זה אלול היכי

מעידי לו שאני יודע שאביו של זה כהן אין מעלין אותו
לכהונה בעדות זה שמה חלל הוא. עד שיעיד שזה כהן
הוא. אבל אם הוחזק אביו כהן. או שבאו שנים והעידו
שאביו של זה כהן הרי הוא בחזקת אביו: **מזן** מי
שהוחזק אביו כהן ויצא עליו קול שהוא בן גרושה או
הלוצה חוששין לו ומורידין אותו. בא עד אחד אחר כך
והעיד שהוא כשר מעלין אותו לכהונה על פיו. באו
שנים עדים אחר כך והעידו שהוא חלל מורידין אותו מן
הכהונה. בא עד אחד והעיד שהוא כשר מעלין אותו
לכהונה שזה האחרון מצטרף לעד ראשון והרי שנים
מעידין שהוא כשר ושנים מעידים שהוא פסול ידחו
אלו ואלו וירחה הקול שהשנים כמאה וישאר כהן בחזקת
אביו: **יז** אשה שלא שהתה שלשה חדשים יאחר בעלה
וילדה. ואין ידוע אם בן תשעה לראשון או בן שבעה
לאחרון והיה אחד מהן כהן והשני ישראל הרי זה ספק
כהן. וכך אם נתערב ולד כהן בולד ישראל והגדילו
התערבות כל אחד מהן ספק כהן. יגונתני עליהן חומרי
ישראל וחומרי כהנים. נישאין נשים הראויות לכהונה
ואין מטמאים למתים ולא אוכלין בתרומה ואם נשאו
גרושה מוציאין ואינן לוקין: **יח** שני כהנים שנתערבו
ולדותיהם. או אשת כהן שלא שהתה אחר בעלה שלשה
חדשים ונשאת לכהן אחר ואין ידוע אם בן תשעה
לראשון או בן שבעה לאחרון נותנין לו על הולד חומרי
שניהם הוא אונן עליהם והן אוננין עליו. הוא אין מטמא
להם והם אינן מטמאין לו. ועולה במשמרו של זה ושל זה.
ואין חולק. ואם היו שניהם במשמר אחד ובית אב אחד
נוטל חלק אחד: **יט** כד"א בומן שהן באין מכה
נישואין. יאבל בנות גזרו הכמים שמשחקין אותו מדין
כהונה כלל הואיל ואינו יודע אביו הודאי שנאמר היתה
לו ולזרעו אחריו עד שיהיה ידוע מיתת אחריו: **כ** כיצד
עשרה כהנים שפירש אחד מהם ובעל שהרי הולד כהן
ודאי ואע"פ כן הואיל ואינו יודע אביו שיתייחס לו
משחקין אותו מדין כהונה. ואינו עובד ולא אוכל ולא
חולק ואם נטמא למתים או נשא גרושה לוקה שאין כאן
ספק היחיד:

הוא אביו אלול ע"פ עד אחד חזו מ"ש שם החולק המרומה בנכסי אביו עם אחיו [הכהנים]
כד"ד אינה חזקה ולא אמרו בדנפק עליה קולא דבן גרושה וכן הלולה אלול קמם חזו בשאין
כאן אלול עד אחד שמעיד על בן זה שכן כהן הוא ומש"ה חיישין ליה אפילו בלא קול אלול
אם היו שנים מעידין על חלוקת המרומה בדן ירושה עם אחיו הכהנים כל שלל יאל עליו
קול פסול היינו מעמידין אותו בחזקת אביו ח"ש
רבינו דין זה למעלה בעד אחד חזו שלל אמרו
בשום מקום שיהיה מוחזק ע"פ עד אחד שאמר
בן כהן הוא אלול כשאוהב כהן הוא ואין לנו
להקל בעדות עד אחד יותר ממה שאמר הכמים
זהו דעת רבינו ועיקר:

פכ"א א כל האב על ערוה וכו'. כבר
כתב רבינו בספר המנוחות
מ"ז *שנמנענו מלהתעורר בלחם מכל העריות
ואפילו בלא ציחה כגון חזקת ונזקק והדומה להם
משפלות המעמיקים בימיה והוא אמרו י"ח אל כל
שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה ולזון ספרה
נאמר ואל אשה צניעה טומאתה לא תקרב לגלות
ערוה אף לי אלול שלל יגלה מנין שלל יקרב מ"ל
לא תקרב אף לי אלול מה שהיא בכל הקרב וכל
גולה מנין לכל עריות שהן בכל הקרבו וכל גולו
מ"ל לא תקרבו לגלות ע"כ. ומפני זה כתב כאן
ששם מבין אי שקס ה"ז לוקה ואין דעת רבינו שילקה
בקרובה אלול צניעה כריות או חציצני מיתות כ"ד
הכמוסים בפרשה והם הנקראים עריות אלול חציצני
לאוין יש בהן בדברים אלו איסור אלול לא מלקות
זה המבאר במ"ש כאן ולפי דעמו ז"ל ומה שאמרנו
ביבמות (דף ק"ה): הערה זהו הכנסת עטרה וכו'
מאן ואיך אינו אלול נשיקה ופטור עליה והוא
המיוחד שכתבתי פה ראשון י"ל דפטור משום
ביאה אלא מתחמת קריבה שאפילו המתקב
לוקה לא התרבו לומר שם שהנשק בלחם בלחם
מקום שהוא לוקה וי"מ לחיצי לאוין שהוא פטור
לגמרי בנשיקה זו והוא דר' פה דלמך בפיך
דשבת (דף ק"ג). לא ספריה מורה אלול קריבה של
גילוי עריות בלדן אף הבלה כמותו אלול מאן
דפליג עליה כמו שאמרנו שם בלחם תלמיד שמה
ועגש מפני שהיה י"ח עם אשתו בימי ליבוה בקרבו
בשר ואל על דעמו לתשמיש ואע"פ כ"ג נעש
למיתה ואמרו שם ברוך המקום שהרגו שלל נשא
פנים למורה שהרי אמרה תורה ואל אשה צניעה
טומאתה לא תקרב וכבר אמרו בינאם וראשם
פרוש שהוא חסור מן המורה זה דעת רבינו אלול
הרמב"ן שחלק עליו בנשיקות שחבר על ספר המנוחות
ואמר שהדרשם הואת שבספרה אינה אלול אלא אלא
ואין בכלן מלקות מן המורה אלול צניעה גמורה
או בהעדרה והלויך בזה הוביית דעמו ז"ל:

פכ"א א כל האב על ערוה וכו'. כבר
כתב רבינו בספר המנוחות
מ"ז *שנמנענו מלהתעורר בלחם מכל העריות
ואפילו בלא ציחה כגון חזקת ונזקק והדומה להם
משפלות המעמיקים בימיה והוא אמרו י"ח אל כל
שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה ולזון ספרה
נאמר ואל אשה צניעה טומאתה לא תקרב לגלות
ערוה אף לי אלול שלל יגלה מנין שלל יקרב מ"ל
לא תקרב אף לי אלול מה שהיא בכל הקרב וכל
גולה מנין לכל עריות שהן בכל הקרבו וכל גולו
מ"ל לא תקרבו לגלות ע"כ. ומפני זה כתב כאן
ששם מבין אי שקס ה"ז לוקה ואין דעת רבינו שילקה
בקרובה אלול צניעה כריות או חציצני מיתות כ"ד
הכמוסים בפרשה והם הנקראים עריות אלול חציצני
לאוין יש בהן בדברים אלו איסור אלול לא מלקות
זה המבאר במ"ש כאן ולפי דעמו ז"ל ומה שאמרנו
ביבמות (דף ק"ה): הערה זהו הכנסת עטרה וכו'
מאן ואיך אינו אלול נשיקה ופטור עליה והוא
המיוחד שכתבתי פה ראשון י"ל דפטור משום
ביאה אלא מתחמת קריבה שאפילו המתקב
לוקה לא התרבו לומר שם שהנשק בלחם בלחם
מקום שהוא לוקה וי"מ לחיצי לאוין שהוא פטור
לגמרי בנשיקה זו והוא דר' פה דלמך בפיך
דשבת (דף ק"ג). לא ספריה מורה אלול קריבה של
גילוי עריות בלדן אף הבלה כמותו אלול מאן
דפליג עליה כמו שאמרנו שם בלחם תלמיד שמה
ועגש מפני שהיה י"ח עם אשתו בימי ליבוה בקרבו
בשר ואל על דעמו לתשמיש ואע"פ כ"ג נעש
למיתה ואמרו שם ברוך המקום שהרגו שלל נשא
פנים למורה שהרי אמרה תורה ואל אשה צניעה
טומאתה לא תקרב וכבר אמרו בינאם וראשם
פרוש שהוא חסור מן המורה זה דעת רבינו אלול
הרמב"ן שחלק עליו בנשיקות שחבר על ספר המנוחות
ואמר שהדרשם הואת שבספרה אינה אלול אלא
ואין בכלן מלקות מן המורה אלול צניעה גמורה
או בהעדרה והלויך בזה הוביית דעמו ז"ל:

מז מי שהוחזק אביו כהן וכו'. שם בגמרא
גבי פלוגתא דמתניתין כ"ע דמוחזק
לן בלבוה דהאי דכתיב הוא ונפק עליה קולא דבן
גרושה או בן הלולה הוא ואחמיהי' ואתא עד אחד
ואמר ידענא ציה דכהן הוא ואקסיהי' ואמו כי מרי
ואמרי בדין גרושה וכן הלולה הוא ואחמיהי' ואתא
עד אחד ואמר ידענא ציה דכהן הוא וכו' מ"ס
מנטרפין לעדות אע"פ שלל העידו כהתם ומ"ס
אין מנטרפין וק"ל כמ"ד בעלמא שומעין דבריו
של זה היום ולכשיצא הכירו למחר שומעין דבריו
וכיון שכן הכהן לוקי מרי לכהדי מרי ואוקי גברא
בחזקה אבהיה ובמ"ס רבינו יש מן המפרשים
שכתבו דדוקא לתרומה דרבנן מעלין אלול לתרומה
דלוריימא כיון דמרי ומרי צניעה לא אמרינן אוקי
מילתא לחזקה בכל מירי דליסורא ופלוגתא היא
בגמרא ביבמות בפרק ד' אחין (דף ל"א). אי מרי
ומרי ספיקא דלוריימא צניעה אי ספיקא דרבנן
ומדלוריימא אוקי מילתא לחזקה ומשמע הכם
דמסקנא דספיקא דרבנן היא ומכל מקום כיון
דספיקא דרבנן היא ודאי ממחייב בנדרומה
דלוריימא אלול בתרומה דרבנן אמרי' אוקי מילתא
לחזק' וזה דעת הרשב"א ז"ל:

יז אשה שלא שהתה ג' חדשים וכו'. משנה
ביבמות בפרק נשואין על האנוסה
(דף ק"ו). ומ"ס וכן אם נתערב וכו' פטור הוא
ומתבאר ביבוא בזה בגמרא שם:
יח שני כהנים וכו'. בגמרא שם הוא אונן
עליהם והן אוננין עליו הוא אינו
מוטמא להם והם אינם מטמאין לו וכו' ועולה
בנשמתו של זה ושל זה ואינו חולק אם היו שניהם
משמר אחד ובית אב אחד נוטל חלק י' ובגמרא
אמר שמואל עשרה עומדין ופירש אחד
מיהן ובעל הילך שמוקי וכו' שמשחקין אותו מדין
כהונה מ"ט אמר קרא והיה לו ולזרעו אחריו
בעיני וזעו מיתת אחריו וילכת והקשו שם עליו
ומירו דזרעו מיתת אחריו דרבנן [הוא] וקרא
אסמכתא בעלמא ובי גזר רבנן צונת בנישואין
לא גזר רבנן והקשו וצונת מי גזר רבנן והתנן
מי שלל שהתה אחר בעלה ג' חדשים ונשאת
וילדה] ממי אחר בעלה חלילתא אחר מיתת בעלה
אימא סיפא והוא אונן עליהם והם אוננין עליו
בשלמא הוא אונן עליהם משכחת לה בנישואין
דשני ולקוט עולמות דקמא ופירש"י משכחת לה
אפילו בנישואין ואע"ג דקמא ה' מית ליה כגון
שלקטו עולמותיו לטוף שנים מרובות אונן זה
עליהם מספק ואסור בקדשים דמנין בפקמים
השומע על מהו המלקט לו עולמות טובל ואוכל
בקדשים [לעבד] עכ"ל אלול הם אוננין עליו היכי
משכחת לה הא מית ליה ואלול בגרושה וממי
אחר בעלה אחר נגו בעלה אימא סיפא הוא און
מוטמא להן והן און מטמאין לו בשלמא הן און
מוטמאין לו לחומרא דכל חד וחד דילמא לאו
בייה הוא אלול הוא און מטמא להן אמאי בשלמא
לשני לא ליטמי ליה אלול לנשואין ליטמי ליה ממ"י
אי בייה הוא שפיר קא מיטמא ליה ופי' בר בנרמ
הוא שפיר קא מיטמא ליה דחלל הוא אלול לאו
צונת וממי אחר בעלה אחר בעולה וקמתי סיפא
עולה בנשמתו של זה והויבחה דשמואל ופירש"י

פרק אחד ועשרים

א כל היבא על ערוה מן העריות דרך איברים או
שחבק ונשק דרך תאוה ונהנה בקרבו בשר
הרי זה לוקה מן התורה. שנאמר בלבל' עשות מחקות
התועבות וגו' ונאמר לא תקרבו לגלות ערוה כלומר לא
תקרבו לדברים המביאין לידי גילוי ערוה: **ב** העושה
דבר מחוקות אלו הרי הוא חשוד על העריות. ויאסור
לאדם לקרובין בדין וברגליו או לרמוז בעיניו לאחת מן
העריות או לשחוק עמה או להקל ראש ואפילו להריח
בשמים שעליה או להביט ביפיה אסור. ומכין למחכין
לדבר

א כל היבא על ערוה מן העריות דרך איברים או
שחבק ונשק דרך תאוה ונהנה בקרבו בשר
הרי זה לוקה מן התורה. שנאמר בלבל' עשות מחקות
התועבות וגו' ונאמר לא תקרבו לגלות ערוה כלומר לא
תקרבו לדברים המביאין לידי גילוי ערוה: **ב** העושה
דבר מחוקות אלו הרי הוא חשוד על העריות. ויאסור
לאדם לקרובין בדין וברגליו או לרמוז בעיניו לאחת מן
העריות או לשחוק עמה או להקל ראש ואפילו להריח
בשמים שעליה או להביט ביפיה אסור. ומכין למחכין
לדבר

א טור א"ה"פ סי' ג' ב' שם ט"מ"ג ס"ג ד' פ"ק דמנוחות דף י"ג: ה טור
א"ה"פ סי' כ' ס"מ"ג לאין קפ"ו: ו טור שם סי' כ"א:

מגדל עז

פכ"א א ב כל האב על הערוה וכו' עד מכה מרדום. כ"כ עיקרו ומפחר מקלמו בללמוד:

המסכת

אלול ירחי כלה - סוגיא דשמירת עניים

פו **שערי** שער ג אות מ - מג **תשובה** יג אלול

מ. וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דְבָר רָע (דנריס כג י). פִּרְשׁוּ זְכוּרֹנָם לְבָרָכָה (כתובות מו ח) שְׁלֹא יִהְיֶה רָע בְּיָדְךָ וְיָבֹא לְיָדֵי טְמֵאָה בְּלִילָה, וְאֵף עַל פִּי שְׂאִינוּ מִהֲרִירָה פְּדֵי לַעֲשׂוֹת. וְדָבָר הַלְּמַד מִעֲנִינֵנוּ שֶׁכָּתוּב אַחֲרָיו (דנריס כג יא) כִּי יִדְּוֶה בְּךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה מְהֵרָה מִקְרָה לְיָלְדָה.

ונשמרת
מכל דבר
רע

מא. וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם (במדבר טו לט). הַזְהַרְנוּ בְּזֶה, שְׁלֹא לְחַשׁוֹב לַעֲשׂוֹת עֲבָרָה וְכָל דְבָר פֶּשַׁע וְחֵטָא, כְּעִנְיַן שְׁנֵאמַר (משלי כד ח) מִחֲשַׁב לְהִרְעֵי. וְשֵׁלֵךְ לְהִרְהֵר בְּדִבְרֵי הַמִּינִים, פֶּן יִכָּשֶׁל וְיִמְשֹׁךְ אַחֲרֵיהֶם, וְאֲשֶׁר יָשִׁיב אֶל לְבוֹ כִּי הַשֵּׁם יִתְּבַרֵךְ בּוֹחֵן לֵב וְחוֹקֵר פְּלִיּוֹת, אֵיךְ יַעֲזִיב פָּנָיו לְטֵמְאָה לְבוֹ לְדָבָר בְּלִיעַל יִצּוֹק בּוֹ. וְאָמַר שְׁלֵמָה עָלָיו הַשְּׁלוֹם (סס ס ט) זְמַת אֲוִלַת חֲטָאֵת. וְעוֹד אָמַר (סס ו טו יח) שֵׁשׁ הֵנָּה שְׁנֵא יִי וְשִׁבְעַת תּוֹעֲבוֹת נִפְשׁוֹ וְגוֹי לֵב חָרֵשׁ מִחֲשָׁבוֹת אֵוֶן.

שלא
לחשוב
לעשות
עבירה

אוצר החכמה

מב. לֹא תִשָּׂא שִׁמְעֵי שְׂוֵא (שמות כג א). הַזְהַרְנוּ בְּזֶה, שְׁלֹא לְקַבֵּל לְשׁוֹן הָרָע, וְכִמּוֹ שֶׁאִמְרַת הַתְּרָגוּם, לֹא תִקְבַּל שְׁמֵעַ דְשִׁקְרָא.

שלא לקבל
לשון הרע

מג. לֹא תִחְמַד בֵּית רַעֲךָ (סס כ יז), וְלֹא תִתְּאוֹהַב בֵּית רַעֲךָ (דנריס יג אלול ח יח). הַזְהַרְנוּ בְּזֶה, שְׁלֹא לְהִתְעוֹלֵל עַל־לִילּוֹת בְּרִשְׁעֵי לְקַחַת שְׂדֵה וְכָרֶם וְכָל אֲשֶׁר לְרַעֲנוּ, גַּם כִּי נִתֵּן מִכָּרֶם. וְהַזְהַרְנוּ עַל מִחְשַׁבַת הַדְּבָר הָרָע הַזֶּה שֶׁלֹּא נִסְפָּים בְּמִחְשַׁבְתָּנוּ לַעֲשׂוֹתוֹ, שְׁנֵאמַר לֹא תִחְמַד. וְאִם יִכְסֹף אָדָם שֶׁיִּמְכּוֹר לוֹ חֵבְרוֹ שְׂדֵה אוֹ כָרֶם אוֹ אֶחָד מִחֲפָצָיו וְלֹא יֵשׁ

לא תחמד
לא תתאוהב

אלול ירחי כלה - סוגיא דשמירת עניים

אבן העזר כ כא הלכות אישות

שנים אין ציאתה ציאה וצמוליה חוזרין (בהגהות דיבמות¹) אפילו נמענרו השנים צמוליה חוזרין (דברי הרב²) מהירושלמי³.

ב⁴ יגשים המסוללות (פירוש המשחקות ומתחככות) זו בוז יאסור וממעשה ארץ מצרים שהוזהרנו עליו וראוי להכותן מכת מרדות הואיל ועשו איסור. ויש לאיש להקפיד על אשתו מדבר זה ומונע הנשים הידועות בכך מלהכנס לה ומלצאת היא אליהן.

סימן כא

להתרחק מן העריות

בב"ב פ' ענינים

א אצריך אדם להתרחק מהנשים א מאד מאד ב יאסור ולקרוץ בידיו או ברגליו ואלרמוזו בעיניו לאחת מהעריות ואסור לשחוק עמה להקל ראשו כנגדה כאו להביט ביופיה יאפילו להריה בבשמים שעליה אסור יאסור להסתכל בנשים שעומדות על הכביסה. יאסור להסתכל אפילו בכגדי צבעונים של אשה שהוא מכירה אפילו אינם עליה שמא יבא להרהר בה. ופגע אשה בשוק אסור להלך

צינים ומקורות ד הגהות מרדכי יבמות סי' קט"ז. ה לפינוי בר"מ הקצר אות א הביא דין זה כשם הגהות מרדכי ס. ח סוכות פ"א ה"ב סנהדרין פ"א ה"ב. ז רמב"ם פכ"א מאיסורי ביאה היה וטור. שו"ס 2 ממנהדרת של"ד עם בי"מ. צינים ומקורות סימן כא א לשון הטור. ב רמב"ם פכ"א מאיסורי ביאה ה"ב ג א כ"ב וטור. שו"ס סימן כא 1 עיין ביאור הגרי"א סק"ב מה שהגיה כאן. 2 תיבת אפילו, נשמטה ממנהדרת הרמ"א שליח ואילך.

נחלת צבי

סעיף ב' ד. נשים המסוללות. (ו) פירש"י יבמות ע"ז ע"א ד"ה המסוללות, לך חשמים זכר ונקבה שמשפספות נקובתן זו לזו:

סימן כא סעיף א' א. או להביט ביופיה. דאסור להסתכל נאשה איש מן המורה, דכתיב (במדבר ט"ז ל"ט) ולא תמורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. ואסור להסתכל בפניה מדברי קבלה, שנאמר (איוב ל"א א) צרת כרמי לעיני ומה אצונתן על צמולה. וכל המסתכל נאשה איש מסולל ומכחש כח ילכו העוב והודו נספק עליו למשמים, ושכן אח"ל בסנהדרין צ"ב ע"א כל המסתכל בעריות קשטו נערת. צ"י בשם ארחוס חיים [ח"ב הלכות ביאות אסורות סי' יא]:

באר הגולה

סעיף ב' ג. גס זה שם (ברמב"ם פכ"א מאיסורי ביאה ח"ח) ממימרה לרז הונא יבמות דף ע"ו ע"א. סימן כא סעיף א' א. רמב"ם בפרק כ"א מהלכות איסורי ביאה וה"ב. ב. צרייתא נאבות ד' נמן ופ"ב. ג. מימרה (דל' [דרב] יתק, שנת דף ס"ב ע"ב. ד. מדלמר [ר] חייא בר אבא, צ"ב דף ג"ו ע"ב. ה. צרייתא ע"ז דף כ' ע"ב. ו. צרייתא צרבות דף ס"א ע"א, ועובדא לרז ורז יהודה קדושין דף פ"א ע"א.

באר היטב

סעיף ב' ד. אסור. אצל אינה נאקמת לנעלה ולא נפקלה לכהן. רמב"ם [ב"ש סק"ז]. עיין צ"ח [אות א] וצ"ח הל"ל: סימן כא סעיף א' א. להביט ביופיה. ה"ר יונה כמז דאסור מדלוריימא, והרמב"ם ס"ל [מדלונגן, ונעניה לכ"ש מדברי קבלה, וההורו אפילו בפניה אסור מדלוריימא. (מב"ש סק"ב): ב. אסור להלך אחריה. היינו נמן ד' אמותיה. (מהל"ש) [כוונות האר"י לר' חיים ויטאל פרי עץ חיים שער הגהות הלימוד ככוונת קריאה המשנה], וצ"ח הל"ל ונאקמת הגדולה [הגהות הטור את ג' גס הרד"כ ח"ב ס"י תשי"ע] כמז דלג קני כשידוק ד' אמות, אלא כל שאינו מרוחק שאינו מכיר ונעמין זה כהילוכה ובענינומיה אסור. אסור זה הוא בכל הנשים וכל המקומות אפילו נמקום שהנשים הלכות ממוסות מקף רנל עד ראש. כמס הגדולה [שם אות ב] גס הרד"כ ח"ב [שם]:

ראש פינה - עקבי הבית

סימן כא סק"ב. והרהור אפילו בו. מושמעת מלל דבר רע [דברים כ"ג י], שלא יתרהר ביום ויבוא לידו טומאה כללה [בתוכות מ"ז ע"א]:

לשכת הסופרים

סימן כ סעיף ב'. וממעשה ארץ מצרים. ל"ב. נע"ג בשם ס"ה א' לימא מסייע ליה לרז הונא וכו'. וז"ל דמסוללות (אינה) [אש] מעשה אלא שמכ"ל ליד קך שמשא אשה לאשה(ה). או כמ"ם מוספסו יבמות ע"ז א' [ההמשלמות] בשם ריב"ן. וזה בגלל מיון הש"ס ללא לילפן נאש טכראה והונא ליד מעשה מצרים. והס"ד היה סגור שמסוללות בעמנו משער ככז הונא, וה"י נעשו. ודוק. חת"ס:

בית שמואל תמו

סעיף ב' ז. אסור. אצל אינה נאקמת לנעלה ולא נפקלה לכהן. רמב"ם [פכ"א מאיסורי ביאה ח"ח]: סימן כא סעיף א' א. מאד. לפי שנפשו של אדם ממדתן לכן כמז מאלד מאלד, וכ"כ צו"ד [בטור סימן ק"ס] גבי ריבית ונאקמת המשפט [טור ושו"ע סימן ט' סעיף א'] גבי שומד. אע"ג דלמרוז חו"ל [ב"ב קס"ה ע"א] מיעוטן בעריות, מ"מ אם רגיל נחטא זה קשה לפרוש יומר משאר עבירות. ועיין פרישה סימן כ"ה [אות ב]: ב. או להביט ביופיה. ה"ר יונה [אגרות החשובה סי' י"א] כמז דאסור מדלוריימא, שנאמר [במדבר ט"ז ל"ט] לא תמורו אחרי עיניכם. והרמב"ם [פכ"א מאיסורי ביאה ה"ב מקור הדין כאן] ס"ל מדלונגן. ונפטיה לכ"ש מדברי קבלה, וההורו אפילו בפניה אסור מדלוריימא:

מורי זכה

הקנין סודות מצוה, ואם כן הוי מצוה הבאה בעבירה. ואין לומר דהכא הוי כמו שכתב הטור בסימן שאחר זה מותר להביט באשתו בדה כו', הואיל והיא מותרת לו לאחר זמן אינו בזה בוד לידו מכשול, מכל מקום הרי סיים שם לא ישחוק ולא יקל ראש עמה. ויש ללמד זכות כיון שאין דרך לייחד חתן וכלה בחדר אחד קדום החתונה אין חשש דבר ערוד בכאן, אבל שומר נפשו ירחיק מהם: סימן כא סעיף א' * [א] ולרמוז בעיניו לאחת מהעריות. תמוה לי, דזה ה"א אפילו בפניה אסור, כיון שמכ"ל לידו ונות. ונראה רבין דפניה אינה טובלת הוי עליה איסור בדה, ונדה היא בכלל עריות. וק"ל.

ביאור הגר"א

ט. ובתוליה חוזרין. גמרא [שם] מ"ה א': י אפילו בו. ירושלמי פ"א דכמינות [ה"ב] א"ל ארץ אקרא לאלקים עליון [לאל] גומר עלי [תהלים ב"ז ג], נח ג' שנים ויום אחד ונמלכס צ"ד לענרו הנאולים חוזרין ואם לאו אין הנאולים חוזרין: סעיף ב' יא. נשים כו' וממעשה כו'. מורה הכהני שם [אחרי מות] פרשה ט' הלכה ח' או כמעשה ארץ מצרים, יוכל לא יענה צמינס ולא יטע נעישות כמותן, מ"ל ובחוקומיהם לא תלכו, לא אמרתי אלא בחוקים החקוקים להם ולאנאומיהם ולאנאומיהם, ומה הוי עשין האיש נושא לאיש והאשה לאשה כו':

פתחי תשובה

סימן כא סעיף א' א. להלך אחריה. עיין באר היטב [סק"ב], ומ"ש בשם הרד"ב, הוא בח"ב סי' תש"ע. ושם מסיים, אלא ימהר לעבור לפניה אפילו שיעבור תוך ד' אמותיה, או יסתלק לצדדין, או יאנוס עצמו ויתעכב עד שחלף מלפניו כו', ואם אי אפשר באחד מכל אלה והוא ממהר לדבר מצוה ואם יתעכב יעבור זמן המצוה, יתקע עינו בקרקע וילך ולא יגביהם מן הקרקע, ע"ש. ומשמע דתקנת זו דיתקע עינו בקרקע לא מהני אלא דוקא במהר לדבר מצוה. ועיין בגמ' ברכות ס"א [ע"א] ולמ"ד פרצוף הי מנייהו סגי ברישא, אמר רב נתנאל בר יצחק מסתברא כו' דתיני בו, ועיין במהרש"א [יחודשי אגרות ד"ה ואפילו היא אשתו]:

אלול ירחי כלה - סוגיא דשמירת עניים

תמח בית שמואל

אבן העזר כא הלכות אישות

הלכת מחוקק

א. ולא יעבור בפתח אשה זונה. ואם הוא חשוד על אשה אחת סימן בא סעיף א' א' ולא יעבור בפתח אשה זונה. ואם חשוד מתרים בו שלא יעבור פתח ביתה ואם יעבור מלקין אותו. ועיין ב"י על אשה פרוטה שהיא ערוה לו ממתיק בו שלא יעבור על פתח ביתה מ"ש נשם רבינו ירוחם [נתיב כ"ג סוף ח"ב]: ד. קול ערוה. אצל קול פנויה או קול אשמו מותר, אלא נעט מפילה אסור כמ"ש באו"מ [סימן ע"ה סעיף ג'], ועיין בפרישה [אות ב'] מה שכתב נשם מהרש"ל [בביאורו לטור]. והוא קול ערוה אסור, אצל קול דיבור שלה מותר. וא"ל מש"ס קדושין דף ע' וע"א דליתא שם קול ערוה אפילו בשאלת שלומה אסור. מיץ הרשב"א [ברכות כ"ד ע"א ד"ה והא דאמר] קול דיבור מה שהיא משיבה על שאלת *שלמה גרע טפי. צת הילל:

תחברות
ורכ"ז
בבא"מ
שלמה

אחריה אלא רץ ומסלקה לצדדין או לאחריה
א"א אלא יעבור בפתח אשה זונה אפילו ברחוק
ארבע אמות ויהמסכתכל אפילו באצבע קטנה של אשה ונתכוין ליהנות ממנה
כאילו נסתכל בבית התורף ^{(3)פירוש ערוה} שלה וואסור לשמוע הקול ערוה
או לראות שערה ויהמתכוין לאחד מאלו הדברים ימכין אותו מכת מרדות ואלו
הדברים אסורים גם בחייבי לאוין.

שנו"ס 3) ממנהרות באה"ג. במהדורת של"ד: פי' כינוי לערוה.

ביאור הגר"א

באר הגולה

ה. אלא רץ. קדושין ס"ג [פי"א ע"א]: ו. ומסלקה לצדדין. צרכות ס"ג [פי"א ע"א] נודמנה טו': ז. או לאחריה. [ברכות] שם ומלמדה אמרי טו' [בראשית כ"ד ס"א]: ח. ונתכוין ליהנות כו'. [ברכות] שם ט"ז המלכה טו': ט. והמתכוין כו'. עין מ"מ סק"א. וכ"כ הרמב"ם פ"ב מהלכות איסורי ביאה [ה"ב]. וכתב המגיד משנה שלמד מההוא לחליף כו' [קדושין י"ב ע"ב], ומשום אל תקרב אל פתח ביתה [משלי ה' ח'], ע"ש. וכן נכולם, כמ"ש שם נלמד לא מקרבו מלאך כו' [אבות דרבי נתן פ"ב ה"ב], כ"ל [סק"א]. ואסמכתא היא: י. ואלו הדברים אסורים כו'. כמ"ש בשנת ס"ד ז' אמר רב ששם למה מנה כו'. ועיין רש"י שם ד"ה [לומר לך כו'] כמסחל כו'. ושם היא צלל חששה ללא חמתן צם [דברים ו' ג']:

באר היטב

ג. זונה. ואם הוא חשוד על אשה אחת ממתיק בו שלא יעבור פתח ביתה ואם יעבור מלקין אותו. ועיין ב"י מ"ש נשם רבינו ירוחם. [מב"ש סק"א]: ד. קול ערוה. אצל קול פנויה או קול אשמו מותר, אלא נעט מפילה אסור כמ"ש באו"מ. אצל כספר נזר שזע דף קי"ט [בספרו בספר באר מים חיים אות ג'] כתב בין בחולה בין אלמנה אסור.

ראש פינה - עקבי הבית

ראש פינה - שו"ע

סק"ג. מלקין אותו כו'. עין סימן שאל"ה סק"ו: סק"ד. קול כו' קדושין דף ע' כו'. שאמר ליה רב נתמן לרב יהודה שאל אלו לשרד מר שלמה לילמא, והשיב הכי אמר שמואל קול נבלה ערוה, ופירש רש"י [ד"ה קול באשה] ולא [אשאל בשלומה] משיב לי [ואשמע קולה]. ועיין כספר המגנה כגוילא שם [ד"ה א"ל הכי אמר שמואל]:

סימן בא סעיף א'. ומסלקה לצדדין או לאחריה. משמע דלצדדין היינו שיהיו בשוה. וצ"ע דרש"י... [ברכות ס"א ע"א. כתב] יסלקנה לצדדין עד שיעבור לפניה ... שם. ולא יעבור כו'. וכתב הפרישה [אות א'] דהיינו שצריך להרחיק ד' אמות. וכ"כ הרמב"ם פכ"א [נאסורו ביאה הכ"כ] ואסור לעבור כו' עד שירחיק ד' אמות, ע"ש. וכתב הבית הילל דגם מ"ש מקודם שאין לילך אחורי אשה, ג"כ השיעור ד' אמות. וכן מצאתי בספר פרי עין חיים בשער הנהגת הלימוד בכוננת קריאת המשנה ע"ש. אבל הכנסת הגדולה [הנהגות הטור אות ג'] כתב דלא סגי בהכי, רק עד שלא יהא מכיר בהילוכה. עיין באר היטב [סק"ב]. וכן משמע מדלא כתב כן הטור ע"כ בזה. ואין לומר דזה קאי גם אלעיל, דהלשון לא משמע כן. והנה עיקר דין זה הוא מימרא בברכות ס"א [ע"א]. ובבאר הגולה [אות ו'] ציין ג"כ מקדושין דף פ"א [ע"א]. ובאמת כן איתא גם בכ"י המראה מקום, אבל תימה גדולה לכאורה, דהתם הכי אמרין על מתניתין [פי ע"ב] דאשה אחת מתרחקת עם שני אנשים, אמר רב לא שנו אלא בכשרים אבל ברוצים אפילו עשרה לכו'. ואח"כ מיייתי שם [פי"א ע"א] עובדא דרב רב יהודה אזלי בארחת, אתת האי איתתא שפיריהו, אמר ליה רב לרב יהודה דלי כרעך מקמי גיהנם [פירש רש"י, מהר ללכת שנקדמנה], אמר ליה רב יהודה והא את אמרת בכשרים שפיר דמי, והשיב לו מי ימר בכשרים אנן ע"ש, וא"כ איך יוכל להיות שמה שאמר דלי כרעך היינו מטעם אחורי אשה, א"כ מאי פריך ליה והא את אמרת בכשרים שפיר דמי, הא לא אמר רב הכי לענין יחוד רק לענין אחורי אשה, והרי אחורי אשה אסור אפילו בשוק דלא שייך יחוד כלל כמ"ש כאן בשו"ע [ואמת שבגמ' איתא בכ"י מטעם יחוד, ולכן אפילו בשוק אסור]. ולכאורה להכנסת הגדולה י"ל, דעובדא היה שהלכו חזק ממנה רק שראוה מרחוק, דהכי משמע אתת איתתא קמיהו אמר ליה כו', משמע תיכף שראו אותה א"ל כן, וגם כזה איכא איסור אחורי אשה, ולזה א"ל רב מהר ללכת שנקדמנה ולא נהיה אחורי אשה, וא"ל רב יהודה למה לן למהר לן למהר כ"כ שנקדמנה נלך בשוה עמה, וכמ"ש כאן שישלנה לצדדין, ואם תאמר שאז יהיה יחוד, הא את אמרת בכשרים שפיר דמי. וא"כ מוכח שפיר מכאן דאסור לילך אחורי אשה, דאי לאו הכי א"ל דל כרעך, כיון שהיו רחוק ממנה, דמשום יחוד ודאי לא שייך [נבוחוק]. אבל להבית הילל דסובר דוקא ד' אמות, אי אפשר לתרץ כג"ל, דלדידיה נהיה צריכים לומר דמירי שהיו בתוך ד' אמות, ובתוך ד' אמות, ודאי שייך גם יחוד וא"כ מג"ל להב"י דא"ל משום אחורי אישה דילמא משום יחוד, וגם בגמ' לא אתי שפיר, ובתשובה לבני שם. ולא יעבור בפתח אשה זונה כו'. בחידושי כתבתי דבר נאה, וגם ג"מ כאן לדינא כמ"ש בשו"ע קודם לזה ואסור להסתכל בנשים העומדות על הכביסה. דהנה אמרין בע"ז דף י"ז [ע"א] ר' [יוחנן] [חנינא] ור' יונתן הוי אזלי, הוי חד דרכא לע"ז וחד דרכא לפיתחא דזונות, *אר"י גיול אפיתחא דע"ז דנכ"ס יצרא דע"ז, ודא"י אדרבה נזיל אפיתחא דזונות ונקבל אגרא. וכתבו תוס' [נ"ב ד"ה גיול], מכאן יש ללמוד שצריך להרחיק מפתח ע"ז כל מה שיוכל משום דכתיב [משלי ה' ח'] אל תקרב אל פתח ביתה כו', שהרי רצה ללכת אפיתחא דזונות, ע"כ. ולכאורה תימה, שהרי אמר להדיא מה שרצה ללכת אפיתחא דזונות היינו כי היכי דנקבל אגרא. ונראה ע"פ [מה] דאמרין כיב דף נ"ז ע"ב, ועוצם עיני מראות כרע וישעיה ל"ג ט"ז, זה שאינו מסתכל בנשים העומדות על הכביסה, ומקשה היכי דמי אי דיש דרכא אחינא רשע הוא כו'. ופירש הרשב"ם [ד"ה רשע הוא] ועוצם עיניו מ"מ לא היה לו לקרב אלא לרחק מן העבירה כו'. וצ"ע שלא דיברו כאן הפוסקים מזהו, ע"כ. ולכאורה תימה, דהרי אמר כאן בע"ז נזיל אפיתחא דזונות ונכפיה לצידן ונקבל אגרא. אבל נראה באמת דאי איכא דרך אחר של היתר לנגרו ודאי איקרי רשע כמ"ש רשב"ם, רק הכא היה הדרך הב' של ע"ז, כזה אמר דמוטב לילך אפיתחא דזונות דע"פ נקבל אגרא. ולזה כתבו שפיר התוס' דמכאן מוכח דאין לילך אפיתחא דע"ז, דאי לאו הכי היה אסור לילך אפיתחא דזונות דהו"ל רשע כמ"ש הרשב"ם, ע"כ כנ"ל. ע"כ כתבתי, וכמה דינים נשמע מזה:

יד אפרים

סימן בא ב"ש סק"ג. ואם הוא חשוד על אשה אחת. נכרינו ירוחם כתב ערוה, וכן כתב נ"מ [מ"א]: שם. ואם יעבור מלקין אותו. ועיין ברמב"ם פ"ב מהלכות איסורי ביאה וה"מ שם בה פלוגתא בין הרמב"ם והראב"ד מ"ל דוקא ממונו. ולא ידעתי למה לא הוכיח כפוסקים. וע"ש בהר"ה המגיד דלפניו דגם להרמב"ם דוקא כממונו לוקח וכשאל וה"מ שם בה פלוגתא בין הרמב"ם והראב"ד מ"ל דוקא ממונו. ולא ידעתי למה לא הוכיח כפוסקים. וע"ש בהר"ה המגיד דלפניו דגם להרמב"ם דוקא כממונו לוקח וכשאל ערוה איסורא לתור, ע"ש. ועיין לקמן סימן כ"ב ב"ש סק"ו:

אלול ירחי כלה - סוגיא דשמירת עניים

קח. באר הגולה

ח שם בנמרא כה. ט לפרוש הרב רבנו יונה ורה"ש וארחות חיים בשם הראב"ד י רבנו יתום. כ בית יוסף. ל שם בנמרא כד וכה.

הלכות קריאת שמע סימן עד עה

דבר, דאז אין לך רואה ערוה שלקח, מה שאין כן באיש (בית יוסף בשם א"ח), (ועין לקמן סימן רו סעיף ג): ה. שאר אבריו (יח) רואים את הערוה, מתר, אבל אם (יט) איזה מאבריו נוגע בין בערותו בין בערות חברו, אסור לקרות קריאת שמע או להתפלל. וירכותיו שהערוה שוכבת עליהן, צריך להפסיקן בפגד או להרחיקן בענין שלא יגע (כ) בהגיד בהם: ו. להיתר טליתו חגורה על מתניו לכסותו (כא) ממתניו ולמטה, (כב) אף על פי שממתניו ולמעלה הוא ערם (כג) מתר לקרות קריאת שמע, אבל להתפלל אסור עד שיכסה (כד) לבו:

עה להזהר מגלוי שער וקול אשה בשעת קריאת שמע, וכן שלא לקרותה פנגד הערוה. וכו' ו' כעייב:

א פרכות כד.

א. א**א טפח מגלה באשה (א) במקום שדרכה (ב) לכסותו, אפלו היא (ג) אשתו, (ד) אסור לקרות קריאת שמע כנגדה. הגה ויש אומרים דוקא באשתו, (ה) אבל (ו) באשה אחרת אפלו (ז) פחות מטפח היו ערוה

באר היטב

אלא מצד שנאמר לא יראה כף ערוה דבר, משום הכי אם הן עומדות עומדות צריכה שתהא יושבת כמו שכתב רמ"א על זה. אלא שמה שכתב הרמ"א דאז אין לך רואה ערוה שלקח, הוא לאו דוקא לך דלך בלאו הכי אינו רואה ערוה, אלא על שלא תהא בגלוי ערוה לגמרי קאמר, וטענת סופר הוא וצריך לומר ואז אינו נראה ערוה שלקח. ט"ז מגן אברהם עלת תמיד. והב"ח חולק וסבירא לה דגם באשה בענין הפסקה בין לב לערוה אפלו בשקש לא מלבוש. וט"ז חולק עליו ופסק להחיר כמו שכתב בשלחן ערוה ואז אין לך רואה כר, דבגשים נמי שיק לך רואה ערוה, אלא דכיון שערותך למטה חשוב לבישת חלוק כהפסקה, והעלה בספרו לורה דעה טעם למנהג הנשים דמרכיבין על הטבילה במים משום דעל הרב לך חיו למים. אכן אם הלב במים צריכה לכסות או לחבק בדרועותיה, עין שם: י. בבגד. וכתב הבית יוסף ומשמע לי ולא מקרי ערוה לענין זה אלא הגיד עצמו דאי נגע בכיוו אתי לידי הרהור, אבל בניגיעת הכיס לית לך בה דאפלו אי הוי נוגע בכיוו לא אתי לידי הרהור עד כאן. ומהר"ם טיחילי חולק וסבירא לה דכיס נמי מקרי ערוה לענין זה ומהרהור אסור, עין ד' אהרן ורגנת ורדים בגן המלך סימן קנא: יא. קריאת שמע. לפי שאינו מדבר לפני המלך, מה שאין כן בתפלה שצריך לעמוד באימה ויבירה ולראות עצמו כאלו עומד בפני המלך ומדבר עמו: 6. באשה. אם לכושה דק ומתחזי בשר מתוכה אסור, הלכות גדולות מגן אברהם: 7. כנגדה. הרב רבנו יונה מקל דאינו אסור אלא כשמסתכל בה, אבל בראיה בעלמא, מתר, עין בית יוסף, ולא הנידא, אלא ככל ענין אסור, בית, וכן הוא משמעות הפוסקים, עין עלת תמיד: 8. מטפח. בית חולק וסבירא לה דאפלו באשה אחרת נמי

שערי תשובה

כדאמרין נבי שם כחוב על פשו, ובכרבי יוסף קהב לישב ראיתו וכתב חלוק נכון דהתם כיון דכעי למעבר עכרא כנפשה לפשט ולטבל ועיל ושב ארזי דצריד בעבדתה תישנן דמשתלי, מה שאין כן בזה רוצה לקרות קריאת שמע ומחמת זה חובק יריו לכסות או להפסיק, ואינו עושה מעשה אחר כי אם הקריאת שמע או הכרעה שבשביקה הוא עושה כן, אין חשש שישבח בין בכרעה דהוי זמן מועט ובין בקריאת שמע עין שם: כדאמרין נבי שם ועין ביונה דעה סימן ו. ועין בספר אליה רבה שמקום הגרסא בשלחן ערוה ואז אין לך רואה כר, דבגשים נמי שיק לך רואה ערוה, אלא דכיון שערותך למטה חשוב לבישת חלוק כהפסקה, והעלה בספרו לורה דעה טעם למנהג הנשים דמרכיבין על הטבילה במים משום דעל הרב לך חיו למים. אכן אם הלב במים צריכה לכסות או לחבק בדרועותיה, עין שם: י. בבגד. וכתב הבית יוסף ומשמע לי ולא מקרי ערוה לענין זה אלא הגיד עצמו דאי נגע בכיוו אתי לידי הרהור, אבל בניגיעת הכיס לית לך בה דאפלו אי הוי נוגע בכיוו לא אתי לידי הרהור עד כאן. ומהר"ם טיחילי חולק וסבירא לה דכיס נמי מקרי ערוה לענין זה ומהרהור אסור, עין ד' אהרן ורגנת ורדים בגן המלך סימן קנא: יא. קריאת שמע. לפי שאינו מדבר לפני המלך, מה שאין כן בתפלה שצריך לעמוד באימה ויבירה ולראות עצמו כאלו עומד בפני המלך ומדבר עמו: 6. באשה. אם לכושה דק ומתחזי בשר מתוכה אסור, הלכות גדולות מגן אברהם: 7. כנגדה. הרב רבנו יונה מקל דאינו אסור אלא כשמסתכל בה, אבל בראיה בעלמא, מתר, עין בית יוסף, ולא הנידא, אלא ככל ענין אסור, בית, וכן הוא משמעות הפוסקים, עין עלת תמיד: 8. מטפח. בית חולק וסבירא לה דאפלו באשה אחרת נמי

משנה ברורה

רו דרעתו דאף אם העגבות נראין אין להקפיד, דעגבות אין בהן משום ערוה, וכן משמע קצת מבאר הגר"א. ובאלוהי רבה פסק דעגבות יש בהן משום ערוה: ה (יח) רואים את וכו'. רוצה לומר, ולא בענין שיהא מכסה להערוה בפני עצמה באיזה דבר כדי שלא יראה האברים: (יט) איזה מאבריו. דהגרי"ן נגיעת שמע אבריו משום נגיעת ידיו, ונגיעת ידיו שלא יבא לידי הרהור: (כ) הגיד בהם. אבל כנגיעה דכיס אין להקפיד, דאין לחוש בו משום הרהור, והמתקדקין מתקדקין גם כן, כי יש חולקין, ובדיעבד יצא אפלו אם נגע הגיד

באר הלכה

עה א**א טפח מגלה וכו'. עין בספר שלחן שלמה שכתב דשער זה שיק אפלו בקטנה מבת שלש ואילך שהיא ראוייה לכיאה, ואם היא בתו הוא מאחת עשרה שנה ואילך, וכדלעיל בסימן עג, עין שם: א**ב במקום שדרכה וכו'. עין במשנה ברורה שכתבנו דאסור אפלו בעצמת עינים, כן כתב בספר חזי אדם, וכן משמע מבאר הגר"א בסעיף זה בהג"ה דמרתה ענין זה להא דבסעיף ו עין שם. ומה שכתבנו דיש מתירין הוא מהב"ח ופרי מגדים במשכבות וזה אור כ, עין שם. והחיי אדם הוכיח בנשמת אדם שלו דגם להרמב"ם יש להקל בעצמת עינים ונלפלא שלא הביא מה שכתב

בהרמב"ם ופרי מגדים לדעת הפרי חדש המוכא לעיל בסימן עג במשנה ברורה סעיף קטן ד: ו (כא) ממתניו ולמטה. רוצה לומר, אפלו רק עד למטה מערות, דבזה די מדינא לקריאת שמע, אבל לתפלה צריך שיהיה מכסה כל גופו: (כב) אף על פי וכו'. כ"ב במקום הדחק, דאי לאו הכי אין נכון לכתחלה לעשות כן אפלו באיזה ברכה, וכל שפן בקריאת שמע: (כג) מתר לקרות. פי'ן שערותו מכסה וגם השלית מפסקת בין לבו לערוה: (כד) לבו. הוא הדין כ"ג כל גופו, ונקט לבו אידי דרישא דבקריאת שמע אין צריך לכסות לבו. וטעם דתפלה חמורה, לפי שבתפלה צריך לראות את עצמו כעומד לפני המלך ומדבר עמו, שצריך לעמוד באימה, אבל בקריאת שמע אינו מדבר לפני המלך:

עה א (א) במקום שדרכה. מפני שנה מביא לאדם לידי הרהור כשמסתכל בו, בכלל ערוה היא, ואסור לקרות או להזכיר שום דבר שבקדשה נגד זה כמו נגד ערוה ממש. ולפי מה שבארנו לקמן סעיף ו בשם האחרונים דנגד ערוה ממש אסור אפלו בעוצם עיניו עד שיחזיר פניו, הוא הדין כן. ויש מתירין בזה אם הוא נזהר מלאות כלל. וכשאי אפשר בענין אחר נראה דיש לסמוך על זה: (ב) לכסותו. אבל פניה וזדיה. כפי המנהג שדרך להיות מגלה באותו מקום, וכן בפרסות רגל עד השוק [והיא עד המקום שנקרא קניא' בלשון אשכנז] במקום שדרך לילך יחד מתר לקרות פנגדו, שפניו שרגיל בהן אינו בא לידי הרהור, ובמקום שדרך לכסות, שעורן טפח כמו שאר גוף האשה, אבל דרועותיה ושוקה. אפלו רגילין לילך מגלה כדרך הפרוצות, אסור: (ג) אשתו. ולכן צריך לזהר בשעה שמניקת ומגלה דדיה, שלא לדבר אז שום דברי קדשה: (ד) אסור לקרות. עין בפרי מגדים שהביא דעות לענין דיעבד בזה, אם צריך לחזור ולקרות כמו לענין ערוה גמורה, ובדרך החיים משמע דאפלו בדיעבד צריך לחזור ולקרות, ומקל מיום נראה לי, דכשלא נתפס להסתכל אין להחמיר בדיעבד לחזור ולקרות אף באשה אחרת: (ה) אבל וכו'. עין בנשמת אדם שכתב דלכל אדם לא הוי אלא מדרכו, ומהני בזה עצמת עינים, וכן בשער אשה המכבד בסעיף ב: (ו) באשה אחרת. בין פניה בין אשת איש: (ז) פחות מטפח. ואם השוק מגלה, יש אומרים דאפלו באשתו ופחות מטפח אסור

שער הצינן

ה. כ. בית יוסף: כ. בית יוסף: כ. כ. דרך החיים ועין באר היטב: 1. כ. תכאואת שור הוכא כעשרי תשובה: כ. בית ואלהי רבה: וכן מוכח כתבנות עב ע"ב דהוא דת יהודית, עין שם: 1. חיי אדם: 2. עין בבית יוסף בשם הרבנו יונה ועין ב"ח: ח. פרי מגדים ושאר אחרונים: ט. בית יוסף:

ה. כ. בית יוסף: כ. בית יוסף: כ. כ. דרך החיים ועין באר היטב: 1. כ. תכאואת שור הוכא כעשרי תשובה: כ. בית ואלהי רבה: וכן מוכח כתבנות עב ע"ב דהוא דת יהודית, עין שם: 1. חיי אדם: 2. עין בבית יוסף בשם הרבנו יונה ועין ב"ח: ח. פרי מגדים ושאר אחרונים: ט. בית יוסף:

אלול ירחי כלה - סוגיא דשמירת עניים

באר הגולה קח:

הלכות קריאת שמע סימן עה

ב שם הגמרא. ג הראש והמדרבנן והגהות מימוני. (הגהות מימוני פרק ג.) ונראה (ח) מדברי הרא"ש דטפח באשה ערוה אפלו לאשה אחרת, רק שבפעמא יכולה לקרות אף על פי שהיא ערמה, כדלעיל סימן עד: **ב.** ישער (ז) של יאשה (י) שדרכה לכסותו, אסור לקרות כנגדה. הגה אפלו אשתו. יאכל (יא) בתולות (יב) שדרכן לילף פרועות (יג) הראש מתר. הגה והוא הדין השערות של נשים (יג) שרגילין (יד) לצאת (יז) מחוץ לצמנתן (כית יוסף בשם הרשב"א). וכל שכן (טו) שער נכרית אפלו דרכה

שערי תשובה

(א) הראש. עין באר היטב. ועין לקמן סימן שב ובלילה רבה וכו' יוסף שם על שאלת יעבץ חלק א סימן ט ושפחתיך ברכה הביא דברי שאלת יעבץ חלק ב סימן ז וסימן ה. ועין ביד אפרים על דברי המגן אברהם בזה ובכשרות בית אפרים חלק אבן העזר בסופו:

באר היטב

אין אסור אלא דוקא בטפח, אבל פחות מטפח שרי, עין שם. לכאורה לדברי צריך עיון מה שכתב הש"ס בברכות דף כו אמר ר' יצחק טפח באשה ערוה, למאי וכי, אלא באשתו ולקריאת שמע, עין שם, למה לא משגי בקצור דהקא לקריאת שמע ארי ובכל הנשים, ולמה נקט באשתו ולקריאת שמע, אלא שמע מנה דחלוק יש, וקל

להבין. אם שוקה מגלה אסור אפלו באשתו פחות מטפח, שהוא מקום הררה יותר משאר איברים, ש"ז, וכן כתב הב"ח. עין דבר שמואל סימן רצג: **ז.** אחרת. והרשב"א כתב דוקא לאנשים דאיאק משום הררה אבל לנשים לא. ומענין מלך דף כו ע"א פסק כהרא"ש דאף באשה אסור לראות ערות חכרתה, גם השרי נכסת הגדולה הקשה על הרשב"א עין שם, והפרי תלב כתב דבר הרשב"א הם עקר, עין שם: **ח.** אשה. ושער של ערוה של איש יוצא דרך הבגד מתר, גמרא דף כו. מגן אברהם: **ו.** הראש. עין באבן העזר סימן כא סעיף קטן ה מה שכתבנו שם. ועין מגן אברהם: **ז.** לצמתן. וכו' והרמ"ק מאד שלא יראה שום שער האשה, וכן ראוי לנהג, ועין בימות דף מז ע"א בענין קמחית: **ט.** וכל שכן פאה נכרית. כן צריך לומר. והוא הדין אם חתכה שער של עצמה וחתכה אחר כך באשה, עין עטרת זקנים:

באר הלכה

הובנו יונה בזה בפרוש ביתר מה ונק דוקא במסתכל אסור, עין שם. אולם מכל מקום לדינא לא ברירא הך מלתא להתרא, דדברי רבנו יונה כמו שהשיגו הב"ח כבר השיגו גם כן בספר האשכול שכתב שם דאין דעת רבותינו כן. והסמ"ג כתב וזה לשונו, טפח באשה ערוה כשהיא מגלה, ולא יקרא עד שיחזיר פניו ממנה ואפלו היא אשתו, משמע מלשון זה דאפלו אינו מביט בה בעת הקריאה גם כן אסור, ומכל מקום כפי אפסר בענין אחר, הפקל וסומך על דברי הב"ח ופרי מגדים להחיר בעצימת עינים אין מוחין בידו:

משנה ברורה

לקרות נגדה, שהוא מקום הררה יותר משאר איברים. וכל זה לא אירי אלא לענין אסור קריאת שמע, דהאסור הוא להרבה פוסקים לקרות נגד המגלה אפלו בלא מכוון לאסתכלי, אבל לענין אסור הסתכלות, לכלי עלקא המסתכל באשה אפלו באצבע קטנה, כיון שמסתכל בה להנות, עובר בלאו דלא תתורו אחרי עיניכם, ואמר, שאפלו יש בידו תורה ומעשים טובים לא ינקה מדינה של גיהנום. **א.** וראה בעלמא לפי תמו

ב. שרגילין לצאת וכי'. עין במשנה ברורה בשם אליה רבה דאפלו נגד אשה אחרת מתר, וכן משמע מסתימת כל הפוסקים, ודלא כחתם סופר שהחמיר בזה בסימן לו:

בלא נהנה שרי, אם לא מצד המוסר. ובספר מנחת שמואל הוכיח דאדם חשוב יש לו לזהר בכל גווי. וכתב הפרי מגדים, דבמקומות שדרך להיות מוסר (כגון ודעותיה וכהאי גוונא שאר מקומות הגוף) אף ראייה בעלמא אסור.

ג. מחוץ לצמתן. ואותן נשים הבאות מארצות שאין דרכן לגלותן מחוץ לצמתן למקום שדרכן לגלותן. מתירן לגלותן אם אין דעתן לחזור ומגן אברהם

בשם הר"מ אלשקר). ולענין לקרות קריאת שמע כנגדה, כתב בספר שלחן שלמה דנראה שמתר אפלו דעתן לחזר (טעמו, דליכא הררה). ואם באו ממקום שדרכן לגלות למקום שאין דרכן לגלות, לא יגלו אפלו אם דעתן לחזר (טעמו, משום הררה דאנשים). ואסור לקרות קריאת שמע כנגדן אפלו אם דעתן לחזר. ואם איש אחד

בא ממקום שדרכן לגלות למקום שאין דרכן לגלות, אסור לקרות קריאת שמע כנגדן בכל גווי. ואם בא ממקום שאין דרכו לגלות למקום שדרכו לגלות, מתר אם אין דעתו לחזר ועין במשנה ברורה סעיף קטן ד מה שכתבנו שם. ולענין עקר אסור גלוי שער ראשה, כתב המגן אברהם בשם התוספות דכתבות, ודוקא בשוק אסור, אבל בחצר שאין אנשים מצויים עם מתרים לילך בגלוי הראש ונמש שרשים כמגן אברהם בשם אי"ע קט"ו מוכח שם כלל להמעיין, אבל בזהר פרשת נשא החמיר מאד שלא יראה שום שער מאשה, וכן ראוי לנהג, עד כאן לשון המגן אברהם.

בשם הר"מ אלשקר). ולענין לקרות קריאת שמע כנגדה, כתב בספר שלחן שלמה דנראה שמתר אפלו דעתן לחזר (טעמו, דליכא הררה). ואם באו ממקום שדרכן לגלות למקום שאין דרכן לגלות, לא יגלו אפלו אם דעתן לחזר (טעמו, משום הררה דאנשים). ואסור לקרות קריאת שמע כנגדן אפלו אם דעתן לחזר. ואם איש אחד בא ממקום שדרכן לגלות למקום שאין דרכן לגלות, אסור לקרות קריאת שמע כנגדן בכל גווי. ואם בא ממקום שאין דרכו לגלות למקום שדרכו לגלות, מתר אם אין דעתו לחזר ועין במשנה ברורה סעיף קטן ד מה שכתבנו שם. ולענין עקר אסור גלוי שער ראשה, כתב המגן אברהם בשם התוספות דכתבות, ודוקא בשוק אסור, אבל בחצר שאין אנשים מצויים עם מתרים לילך בגלוי הראש ונמש שרשים כמגן אברהם בשם אי"ע קט"ו מוכח שם כלל להמעיין, אבל בזהר פרשת נשא החמיר מאד שלא יראה שום שער מאשה, וכן ראוי לנהג, עד כאן לשון המגן אברהם.

ואפלו אם אין דרכה לכסותו רק בשוק ולא בבית ובחצר, מכל מקום "בכלל ערוה היא לכלי עלקא אפלו בבית, ואסור שם לקרות נגדה" אם נתגלה קצת מהן. ודע עוד, דאפלו אם דרך אשה זו וחברותיה כאותן מקום לילך בגלוי הראש בשוק כדרך הפרוצות, אסור, וכמו לענין גלוי שוקה דאסור בכל גווי, ונכ"ל בסעיף קטן ב, כיון שצריכות לכסות השערות מצד הדין ויש בזה אסור תורה, מדכתוב ופרע ראש האשה, מכלל שהיה מוסרה, וגם כל בנות ישראל הפחזיקות בדת משה נזהרות מזה מימות אבותינו מעולם ועד עתה, בכלל ערוה היא ואסור לקרות כנגדן, ולא בא למעט רק בתולות שמתרות לילך בראש פרוץ, או כגון שער היוצא ממחיצתן, שזה תלוי במנהג המקומות, שאם מנהג בנות ישראל בזה המקום לזהר שלא לצאת אפלו מעט מן הפחזיקות בדת משה כנגדן, ומפילא בכלל ערוה היא ואסור לקרות כנגדן, ואם לאו מתר, דכיון שרגילין בהן ליכא הררה ויכדלקמה: **(יא)** ובתולות "ארוסות אסורות לילך בגלוי הראש, והוא הדין בתולות שנבעלו צריכין לכסות הראש, ומכל מקום אם זנתה ואינה רוצה לצאת בצעיף על ראשה כדרך הנשים, אין יכולין לכפה: **(יב)** שדרכן וכי'. עין במגן אברהם שכתב דלא ילכו בגלוי הראש רק אם שערותיהן קלועות ולא סתורות, אבל הפחזית השקל והמגן גבורים מקלין בזה. כתב הח"י אדם, נכריות שאינן מזהרות לכסות שערן, צריך עיון אם דינן בזה כבתולות: **(יג)** שרגילין וכי'. ורצה לומר, ומתר לקרות בזה אפלו נגד אשה אחרת, דכיון שרגילין בהן ליכא הררה, אבל לכוון להסתכל באשה אחרת, אפלו בשערות שמחוץ לצמתן אסור ואליה רבה: **(יד)** לצאת וכי'. ורצה לומר, ששולב כובע שעל ראשה יש לה צמת, והוא בגד המצמצם השער שלא יצאו לחוץ, ואותו מעט שאי אפשר לצמצם יוצא מהצמת, על זה מקל הרשב"א (הם סופר סימן לו עין שם).

ובזהר פרשת נשא החמיר מאד שלא יראה שום שער מאשה, דנראה מסכנתא לביתא, וגרמא לבנהא דלא יתחשכון בדיא, וסטרט אחרת לשרות בביתא, וכל שכן אם הולכות בשוקא כף, על כן בעאי אתתא דאפלו קורות ביתה לא יחמוץ שערה חדא מרשאה, ואי עבדית כן מה פתיכי, בניך כשתלי זתיים מה זית כוי, בנהא וסתלקון בחשוכין על שאר בני עלקא, ולא עוד אלא דבעלה מתברך בכל בוכאן דלעלא ויברכאן דלתתא, בעתרא בבניו ובני בניו. עד כאן לשונו בקצור. וכתב המגן אברהם דראוי לנהג כהזהר. וביומא איתא במעשה דקמחית, בזכות הצניעות היתרה שהיתה בה, שלא ראו קורות ביתה אמרי חלוקה, יצאו ממנה כהנים גדולים: **(טו)** שער נכרית. קרי נכרית להשער שנתחף ואינו דבוק לבשרה, וסבירא

שער הצינן

י. פרי מגדים וחי אדם: יא. פרי מגדים: יב. פרי תרש ואלה רבה וכאור הג"א: יג. אליה רבה והר"א: יד. פרי מגדים וחי אדם: טו. מגן אברהם: טז. פרי מגדים: יז. יד. לה ומנו בבורים:

אלול ירחי כלה - סוגיא דשמירת עניים

באר הגויה קט.

ד מרדכי כשר
רכנו האי שאר
פוסקים. ה ש
בפניא כה. ו ש.
ד רב"ט.

לכסות. (הגהת אלפסי החדשים): ג. (בו) י"ש לזר ממשיעת קול ט (וי) זמר אשה בשעת קריאת שמע. הגה
ואפלו באשתו, אכל קול (יח) הרגיל בו אינו ערוה (בית יוסף בשם אהרן מועד והגהות מיימוני): ד. ה"אסור לקרות (יט) בנגד
ערוה אפלו (כ) של עובד גלולים וכן בנגד (כא) ערות קטן אסור. (כב) ויש מתירין נגד ערות קטן כל
זמן שאינו ראוי (כג) לכיאה (רבנו ירוחם והרא"ש פרק מי שמתו ומה"א פמ"א) (כד) וכן עקר (עין בייורה דעה סימן רסה):
ה. יערוה (כה) בעששית ורואה אותה דרך דפנותיה (כו) אסור לקרות בנגדה, דכתוב ולא יראה
בד ערות דבר והא מתחזיא: ו. יהיתה (כז) ערוה בנגדו (כח) והחזיר פניו (כט) ממנה (כו) או שעצם

שערי תשובה

(כ) ממנה. עין באר היטב. ועין בייורה דעה סימן א לענין ג' אם לא ישחט מפני הברכה,
והפוסקים כתבו שם דאפלו הפיכת פנים לא מהני לאחר שיקרן ויבין להוציא כיון שהוא
צריך לצאת בכוחו ושומע בעונו, ואם כן אסור לערס לנו, שאו תורה שמיעתו כדבר
והדבור אסור, ועין שם בחבואות שור סעיף קטן סט וכתבא בסיומן מה אם ירצה ה' ועין
שם בחבואות שור סעיף קטן ע שאפלו הולך במכנסים תחת מפתחו יש לזר, אף על גב
דמפסיק האכנט, שלכו רואה ערותו דרך חתוך המכנסים, ולא דמי למחבק גופו בוודותיו
(בטו) והפסקה מעליה היא מה שאין כן אכנט בעלמא, ועין שם היבא דאפשר לא סי

באר היטב

ט. זמר אשה. אפלו פנויה, ובאבן העזר סימן כא משמע, רקול זמר אשת איש
לעולם אסור לשמע אכל קול הברכה שרי, עין מגן אברהם וב"ב"ח ובי"ד אהרן:
י. לביאה. הינו בן תשע שנים. וכתב המגן אברהם ומקל מקום לא יאחו המוהל
בערוה בשעת ברכה. וקטן בעצמו יוכל לקרות אפלו הוא ערו, עין מגן אברהם:
יא. ממנה וכו'. בי"ח פסק דוקא החזרת פנים מהני אכל עצמת עינים או לילה
בסימן עט, ומשמע אפלו תחת בגדיו יש לומר דוודותיו דבר שבגבה (אפשר שצריך לומר

באר הגויה

ודע, דענין זה לא שדך כלל להדין דשער באשה ערוה האמור בסעיף זה, ואפלו
בביתא ובחדרה אסור לכלי עלמא לקרות בנגדה, הואיל דדרין לכסות בשוק
אית בה משום הרהורא וקר ערוה, כן פשוט להמעיין וכן כתב היד אפרים. אולם
אפלו עקר הדין לענין גלוי שער שהביא בשם התוספות לא ברור, דהנה הסמיג
כתב בשם הירושלמי לאסור, וכן דעת הטור שם, והב"ח כתב שם שכך דעת
הרמב"ם ומפרש גם השי"ס שלנו כן, שבגלוי ממש אפלו בחדרה אסור. ובעל
הבית שמאל בסיומן קטו כתב, דלפי מהנגנו הרי דת יהודית בגלוי ממש אפלו
בחדרה וחדרה, ואפלו אי תימא שלא תצא עברו זה בלי תפלה, על כל פנים
אסורא איבא, וכן כתב בתשובת חתם סופר סימן לו, דכיון דכבר קבלו עליהו
אבות אבותינו בכל מקום ששמענו שנופצים ישראל לאסר בזה, אם כן הרי לה
דין גמור שקבלו עליהו פה דעה האוסרת, וכמו שכתב המגן אברהם סימן תקנא
סעיף קטן ז, ועין שם שהאר"י הרבה בזה וכתב לכסות, דבארצותינו שנתפשט
המנהג על פי הנהגה, אסור גמור הוא, ויש לחוש לרביצת האלה האמור בה
ומביא במשנה ברורה, ומי שחפץ בברכה ירחיק ממנו, עד כאן לשונו. וכל זה
לענין חצרה וחדרה, אבל לילך בשוק וחדר של רבים, לכלי עלמא אף אם תלך
במשפחה לבד לכסות שערך, מקרי עוברת על דת יהודית, עד שתלך ברדי
מלמעלה בכל הנשים, כן מבאר שם בסיומן קטו. ודע עוד, והנשים שהרגלו
לילך בשערות ראשן, מה מאד צריכה האשה העומדת על הטבילה להשגיח היטב
שלא יצאו משערותיה לחוץ ואפלו משהו משער אחר, דאי לא הכי תשאר נדה
גמורה וחיב עליה כרת, ואם היא טובלת בליל שבת קדש, שאי אפשר לה לטלטל
את הנר ולהשגיח היטב בזה. תכרך על ראשה בדרך דק (שקוץ טל) שהוא קלא
חללים, כדי שיכנס המים בהם ולא יהיה חציצה. ואף שהוא דבר פשוט מאד
לכל מי שיועד דת ודין ועין בייורה דעה סימן קצח סעיף מו, מכל מקום מפני חמור
הענין שהוא נוגע לאסור כרת לא נמנעתי אף עצמי מלהודיע זה פה:

משנה ברורה

לה דעל זה לא אמרו חז"ל שער באשה ערוה, וגם מתר לגלותה
ואין בה משום פריעת הראש. כ"י ויש חולקין ואומרים, דאף בפאה
נכרית שיש שער באשה ערוה ואסור פריעת ראש. וכתב המגן אברהם,
דבמדינות שיש ציפאין הנשים בפאה נכרית מגלה, יש להם לסמוך על
השולחן ערוך, ומשמע מנה שם דאפלו שער של עצמה שנתחף ואחר
כך חברה לראשה גם, דיש להקל, ובספר מגן אברהם חמ"ב פנה,
עין שם, וכתב עוד שם, דאם אין מנהג המקום שילכו הנשים בפאה
נכרית, בודאי הדין עם המחמירין בזה, משום מראית העין, עין שם:
ג (בו) יש לזר וכו'. ובדיעבד אם קרא, חוזר וקורא בלא הברכות.
עין בבאר הגויה ופרי מגדים: (יז) זמר אשה. אפלו פנויה כ"י אכל
שלא בשעת קריאת שמע שרי, כ"י אף שלא וכן להנות מזה כדי שלא
יבא לידי זדור. וזמר אשת איש, וכן כל העריות, לעולם אסור לשמע,
י"י וכן פנויה שהיא נדה, מכלל עריות היא, וכתולדות וידן כלם בחזקת
נדות הן משיגיע להן זמן נסת. וקול זמר פנויה נכרית, היא גם כן בכלל
ערוה ו"אסור לשמע, בין כהו ובין ישראל, ומכל מקום כ"י אם הוא
בדרך בין העכו"ם או בעיר והוא אגוס, שאי אפשר לו למחות, כיון
דלא מצינו דמקרי ערוה מדאורייתא, מתר לקרות ולברך, דאם לא כן
כיון שאנו שרויין בין העכו"ם נתבטל מתורה ותפלה, ועל זה נאמר עת
לעשות לך הפרו תורתך, כ"י אף יתאמץ לבו לכוון להקדשה שהוא עוסק
ולא יתן לבו לקול הזמר: (יח) הרגיל בו. רוצה לומר, כיון שרגיל
בו לא יבא לידי הרהור, כ"י ואפלו מאשת איש, ואפלו הכי אסור לכוון
להנות מדבורה, שהרי אפלו בבגדיה אסור להסתכל להנות:

בנגד ערוה. דכתוב כי ד' אלהיך מתהלך בקרב מחניך והיה מחניך קדוש
ולא יראה בד ערות דבר וגו', כ"י מכאן למדו חכמים, שכתב מקום שרי' אלקינו מתהלך עמו, דהיינו, כשאנו עוסקים בקריאת שמע ותפלה כ"י או
דבריה תורה, צריך לזר שלא יראה ד' בנו ערות דבר, דהיינו, שלא יהיה דבר ערוה בנגד פניו של אדם הקורא או המתפלל כמלא עיניו, כדמכתב
בסיומן עט סעיף א, וכן שלא יהיה אז ערם שעל ידיו זה מתראה ערוה שלו, כלול גם כן במקרא הזה: (כ) של עכו"ם. אף על פי שנאמר בהם
בשר חמורים בשרם, אימא כבהמה בעלמא דמי. קא משמע לן: (כא) ערות קטן. עין בבית יוסף דלא חשב לדעת המחמירין רק לכתחלה, אבל
דיעבד אם קרא אין חזר וקורא: (כב) ויש מתירין. וקטן בעצמו יוכל לקרות כשהוא ערום עד כן תשע שנים, ונגד ערות איש הוא מתר רק
עד שיגיע לחזרו. ועין במגן אברהם, ועין סימן שמג: (כג) לביאה. הינו, בקטן עד כן תשע שנים, ובקטנה עד כן שלש שנים: (כד) וכן עקר.
כתב המגן אברהם, ומכל מקום לא יאחו המוהל הערוה בידו בשעת הברכה, והאל"ה רבה ומחצית השקל מקלון, והפרי מגדים כתב דעכשו שאין
בקיאין כל כך יש לחוש לסכנה ויש לחפס בידו, וגם הגר"א בייורה דעה סימן רסה פסק דאסור לעשות כהמגן אברהם: ה (כה) בעששית. היא
של זכוכית, או בגד דק המנהיר עד שנראית הערוה, או טפח מבשר האשה במקום שדרכה להיות מכסה, שגם זה הוא נקרא ערוה, וכנ"ל בסעיף
א. ועצימת עינים שרי בכל זה לכלי עלמא, כיון שהערוה על כל פנים מכסה וחי אדם, וכן כתב הפרי מגדים לענין עששית: (כו) אסור לקרות.
ואפלו היא כ"י בבית אחר ורואה אותה דרך עששית שבהחלון, לפי שבראיה תלה הכתוב, ו"י ואפלו בדיעבד צריך לחזור ולקרות: ו (כז) ערוה
בנגדו. עין בפרי מגדים ושאר אחרונים, דבהוא עצמו ערום אפשר דגם לדעת השולחן ערוך לא מהני כל אלו העצות: (כח) והחזיר פניו.
רוצה לומר, כ"י אפלו החזרת פנים לבר בלא גופו, דלא גרע מעצימת עינים דשרי לדידה, ועין בסמוך: (כט) או שעצם וכו'. כ"י והאחרונים
הסכימו, דכל אלו העצות לבר מהחזרת פנים לא מהני, דלא כתיב ולא תראה אלא ולא יראה, רוצה לומר, לא יראה הרואה, ואפלו החזרת
פנים שהתר הוא כ"י רק דוקא אם החזיר כל גופו ועומד בצד אחר, דנעשית הערוה מצדו, אבל אם החזיר פניו לבר לא מהני. ואם כן

שער הצינ

כא. באר שבע, ועין בישועות יעקב: ג. כב. פרי מגדים: כג. פשוט: כד. פרי
מגדים: כה. אחרונים: כו. פרי מגדים: כז. חז"א אדם: כח. בעדות היז:
כט. אחרונים: ל. חז"א אדם: ד. לא. רבנו ירוחם: לב. מרדכי: ה. לג. פרי
מגדים: ו. חז"א אדם: ז. לא. רבנו ירוחם: ז. חז"א אדם: ח. חז"א אדם: ח. חז"א אדם: ח.

אלול ירחי כלה - סוגיא דשמירת עניים

שטמ"ק פרק דף יז עמ' א שני כתובות כז

פר"י ברוך המביאך לשלם וברכה היא לשי"ת שהביאו לשלום. הריטב"א ז"ל.

אהני ליה שוטייתיה לסבא. איכא דתמיה ליה מנא ליה לרבי זירא דמשום הא הוא דאפסיק דילמא משום דנפישו זכותיה במילי אחריני מכל בני דריה והא מילתא מפרקא אמאי דאמרינן בבראשית רבה כד דמיך רבי שמואל בר רב יצחק דהוה מרקד אתלת שבשין דהדס וכו' ונחת שבישתא דנורא ואתעבידת כמין שבישתא דהדס ואיתא נמי בירו' במסכת פיאה פ"ג ומהא ידע רבי זירא דשוטייתיה דאסא גרמא ליה. הרמב"ן ז"ל.

ז"ל שיטה ישנה י"ל עמודא דנורא הים עשוי כעין כדי שיטה הדס ובבראשית רבה גרסי' כי נח נפשיה נעשית לו מחיצה ישנה של הדס בינו לבין העם ע"כ.

ואמרי לה שיטתיה פי רש"י ז"ל שיטתו ומנהגו שהיה שיטה נוהג ואפשר דלשיטה זו נוחא מאי דאקשינן בסמוך דכיון שזו היה מנהגו תמיד מש"ה ידע רבי זירא דמנהגו זה גרמא ליה על כל בני דריה ומש"ה נדי הך לישנא מאידך לישנא דתני שוטייתיה אבל ר"ח ז"ל פי' מלשון ארז שטה דאף ההדס מין ארו הוא כדאיתא במס' ר"ה. כן כתב הריטב"א ז"ל כנ"ל. והקשה לפי' ר"ח ז"ל היינו שוטייתיה ואפשר דכפי שהיה נראה בעמוד הכי אמרינן לה דלמר ס"ל דנראה בעמוד כעין שוטייתא דהדס ולהכי אמרי לה אהני ליה שוטייתיה. ולמר ס"ל נעשה העמוד כעין ארו שטה ולהכי אמרי לה שיטתיה כנ"ל.

מותר להסתכל וכו'. פי' אעפ"י ששנינו כל המסתכל גאונים אפילו באצבע קטנה של אשה אינו מנוקה מדינה של גיהנם כאילו מסתכל במקום התורף. להבבא על בעלה פי' כדי שישויב אל לבו שמרוב יפיה מסתכלין בה ומתחכבת על בעלה. מלקוטי הגאונים ז"ל.

ולית הלכתא כוותיה. יש מי שסובר דכל ז' הוא דאין ר"י מיגש מסתכלין הא בשעת יציאתה בהינומא שהיא שעת הכנסת' לחופה וחוק הוא שמגלין פניה ומראין אותה לבני אדם המסתכל בה אין בכך כלום ויש מי שאומר כיון דאמרינן לית הלכתא כותיה אין מסתכלין בה כלל לא בשעת הכנסתה לחופה ולא לאחר כך לפי שאין לנו להתיר דבר זה אלא בחאיה ולא מצינו ראייה להתירו בה. הר"ם הלוי ז"ל⁸⁷.

ז"ל תלמידי הרב רבינו יונה ז"ל ולית הלכתא דמ"ה כותיה יש מפרשין דדוקא כל שבעה אינו מותר אבל ביום הראשון שהוא עיקר החובב אצל בעלה מותר ואומר מורי

כזב, אלא מסתם הדבר ואומר כלה כמות שהיא כלומר כלה זו כמו שעשאה הקב"ה שמשמע דבר לשבח אם היתה משוכחת ולגנאי אם היא מגונה וזה הפי' הוא נכון שנראה לנו ע"כ. בלקוטי הגאונים ז"ל.

והרשב"א ז"ל תפס עיקר כלשון ראשון שפי' הרא"ש ז"ל וז"ל כלה כמות שהיא כלומר משבחין אותה באבר יפה שבה ולא שיגנו אותה אם היא סומא או תגרת ואפ"ה קאמרי להו ב"ה דמגנה אותה בעיניו דכיון דהשאר משבחין בכלל וזו באבר מאברהיה הכל יודעין שיש בה מומין בשאר איברי הגוף אלא אומר כלה נאה וחסודה כך פירש הרב בן מיגש ז"ל. ע"כ.

דף יז עמ' א

וי"ל הריטב"א ז"ל כלה כמות שהיא. יש שפירשו שיאמר הלשון הסתום הזה והא דאמרינן יגננו בעיניו משום דהא נמי לשון גנאי משמע לאשה כעורה ורש"י ז"ל פי' לפי יופיה וחשיבותה מקלסין אותה כלומר שאם יש בה מום ישתוק א"י זכור דבר נאה שלה דלא סגיא שלא יהיה בה שום דבר נאה ובי"ה אומרים ישבחנה לגמרי כי כשמוכרין דבר אחד של שבח בלבד גנות הוא לשאר גופה ע"כ.

כלה נאה וחסודה כלומר כל הכלות משבחין אותן כן כלה נאה וחסודה כלומר בעלת חן וחוט של חסד משוך עליה. ממהדורא קמא של רש"י ז"ל כך מצאתי פי' לפי' אפילו שתהיה כעורה אפשר בחוט של חסד⁸⁷ וכדאמרינן גבי אסתר הילכך אם אפשר להעלים מעיני החתן מה בזה.

ישבחנו בעיניו או יגננו בעיניו. פי' דכל שהוא מפני דרכי שלום אין לו משום דבר שקר תרחק. הריטב"א ז"ל.

וי"ל לקוטי הגאונים הוי אומר ישבחנו בעיניו כך הוא דרך ארץ לשבח מקחו בפניו שלא יהא לוקח עצב. ע"כ.

מבאין אמרו חכמים. פי' מדברי ב"ה מעורבת עם הבריות פי' ותחייב בעיני הבריות להיות מדבר בשבחן אע"פ שאין השבח בהן לישנא אחרינא תהא דעתו נוחה עם הבריות כדי שיקלסוהו כולן אע"פ שאינו הגון כל כך כמו שמקלסין את הכלה אע"פ שאינה הגונה. מלקוטי הגאונים ז"ל.

מתייך לשלם. פי' רש"י ז"ל ברוך בואך לשלם ולא נהירא דלא שייך ברכה על גופה של ביאה לכך

ערוה ואסור להסתכל בה אחרי כן א"כ לא נתכוון לידע צורתה, ואשה הפנויה מותר לאותם שאינה לו ערוה ליהנות בהסתכל ביופיה, ואין בזה איסור אלא על דרך הצניעות והפרישות והוא מן הדברים המתירים כדי שלא יגע באיסור כי החסידים מרחיקין דברים כאילו ואף על פי שהם מותרים, מחשש שתנשא אותה אשה וירגיל עימה כמו שהיה עושה לפנים. וכן פירשו בפירושו זה שאמר איוב ברית כרתי לעיני

87. ראה פתח עינים להחיד"א מש"כ עפ"ו בביאור "חסודה" ומרש"י מהד"ק, וסיים שם: וכמש"כ בשטמ"ק.
88. עיין רא"ש סימן ב, ועיין במקנה שמשמעות דברי הרא"ש שלא הותר אלא לראות ההינומא המיוחדת לכל הכלות אבל לא הותר האיסור של תכשיטים ומלבושים המיוחדים לה, ובפירוש המשניות סנהדרין פ"ז מ"ב כתב הרמב"ם: ומותר להסתכל בכלה בשעת ברכה ואע"פ שהיא אשת איש והיא

אלול ירחי כלה - סוגיא דשמירת עניים

כה שטמ"ק פרק דף יז עמ' א שני כתובות

ימעטו פעמים אחרות ממוראו ומכבודו ומתריצים פרשת דרכים הואי כלומר הוא עשה בענין שלא יכירו שהיה מוחל על כבודו כי שני דרכים היו והראה להם שלא היה רוצה ללכת בדרך שהיתה הכלה הולכת אלא בדרך האחרת. עכ"ל תלמידי הר"י ז"ל.

ומצאתי בשם רש"י ז"ל ממהדורא קמא פרשת ושי' מהד"ק
דרכים הואי דרך מתפצלת ומתפרשת לכמה דרכים ושם פגע בכלה והוא נטה לדרך האחרת לימין או לשמאל ולא נראה כמסתלק מלפני הכלה.

וז"ל הריטב"א ז"ל פרשת דרכים הואי פ"י ולא היה יסב"א
ניכר לעולם שעובר מפני הכלה ע"כ. וכתב הריטב"א ז"ל פ"י ר"י ז"ל דאע"ג שלא היה מלך כדין כדאיתא במסכת סוטה מ"מ כיון שמלך נוהגין בו כבוד כמלך ע"כ.

ושמענין מינה דאפילו למחול על כבודו לדבר מצוה יסב"א
כי האי אין לו למחול ומה שאמרו מצוה שאני התם הוא לכבוד התורה שאף המלך חייב לעשות לה כבוד מה שאין כן בזה כבודו עדיף מכבוד כולו. הריטב"א ז"ל.

וז"ל שיטה ישנה וא"ת לישיני ליה מצוה שאני שיטה ישנה
כדמתרץ התם במסכת סוטה⁹¹ גבי אגריפס המלך שקרא מעומד ושכחוהו חכמים ומקשה שבחוהו מכלל דשפיר עבד וכו' ומשני מצוה שאני י"ל כבוד תורה שאני ועוד שאם היתה הכלה ממתנת עד שיעבור אגריפס לא היה בכך כלום ואין בזה גריעות מצוה ע"כ.

מבטלין ת"ת מפני הוצאת המת. איכא דאמרי שיטה ישנה
מבטלין רשות יש בדבר לבטל ת"ת מפני הוצאתו וכן נראה מדאמרינן אמרו עליו על רבי יהודה בר אלעאי שהיה מבטל וכו' ואם חובה לבטל כל החכמים היו מתבטלין לכך ואמאי נקט רבי יהודה בר אלעאי, וכן משמע מהא דאמרינן בירושלמי אין מדקדין במת ובכלאים בבית המדרש פ"י אם רצו מבטלין ואם רצו אין מבטלין ואי קשיא הא דגרסי' במסכת שמחות אמר רבי עקיבא כך היתה תחלת תשמישי לפני חכמים פעם אחת הייתי מהלך בדרך ומצאתי בו מת ונטפתי בו ד' מילין וכשהרצתי דברים לפני רבי אליעזר ורבי יהושע אמרו לי כל פסיעה ופסיעה שפסעת כאלו שפכת דם נקי י"ל התם לא מפני שנתבטל מת"ת אלא משום דלא הוה ליה לסלוקיה משם דמת מצוה קנה מקומו, כדקתני ריש מסכת שמחות מת מצוה קנה מקומו, והעובר על דברי חכמים חייב מיתה. ותימה נהי דמת מצוה קנה מקומו

הרב נר"ו שאפילו יום ראשון ואפילו שעה אחת אינו מותר וא"ת כיון שאינו מותר לראותה היאך נוכל למצוא עדים שיראו אותה שיצאת בהינמא וראשה פרוע י"ל דכיון שרואין הינמא או שאר הדברים שדרך לעשותם לבתולה ואומרים כל העולם זו כלה פלוני' אותה תזקה היא כמו ראייה דהא קי"ל דסוקלין ושוּרפין על החזקה, ורבינו מאיר הלוי ז"ל תירץ בענין אחר דדוקא להסתכל אמרו דאינו מותר אבל ראייה בעלמא לפי שעה בשעה שמוליכין אותה מותר. ע"כ⁸⁹.

מעבירין את המת מלפני הכלה. פ"י מסלקין את המת מן הדרך שהכלה עוברת שם כשהולכת מבית אביה לבית בעלה אם פגעו זה בזה שידח' המת מפני הכלה דכבוד הבריות עדיף. וזה וזה מפני מלכי ישראל העובר דרך שם שמניחין אלו וילכו כולם אחרי המלך דאמר קרא שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך. אגריפס המלך שעבר מלפני הכל. פ"י פגע בדרך בכלה ונסתלק הוא וגדודיו מן הדרך שלא יניחו בני החופה את הכלה ולבוא אחריו. מלקוטי הגאונים ז"ל.

וכתב הרמב"ן ז"ל דלכל דבריהם קודמין ענייני הכלה לענייני המת להוצאתו ולכל צרכיו או להתפרנס מקופה של צדקה וכדאמר במסכת שמחות המת והכלה הכלה קודמת המת והמילה המילה קודמת שזה כבוד המתים וזה כבוד החיים ע"כ. ומינה שמעינן דלענין האכל עצמו האכל קודם וזהו שאמרו שם האכל והחתן האכל קודם שזה אוכל ומאכיל אחרים וזה אוכל משל אחרים ע"כ.

ויסב"א וזה שלא כדברי הרמב"ם ז"ל⁹⁰ שכתב שהמת קודם לכלה להתפרנס מקופה של צדקה. כן כתב הריטב"א ז"ל.

שבחוהו מכלל דשפיר עבד. דהיה באפשר לומר דשבחוהו משום דנהג קלות ראש בעצמו משום מצוה אע"ג דשלא כדין עבד מ"מ הורה ענוה יתירה ומיהו מ"מ לא שייך לשון שבחוהו אלא בדבר דשפיר עבד ואין בו מכשול עון כלל. אין כבודו מחול. פירשו הגאונים אין סומכין על מחילת כבודו אלא נוהגין בו כבוד הראוי לו. שנאמר שום תשים עליך מלך. כתב רש"י ז"ל שלפיכך ריבה הכתוב שימות הרבה משום דאין כבודו מחול פ"י דכל שעה שמוחל על כבודו הרי כאילו הסיר עצמו ממלך וצריך אתה להשימו עליך מחדש וכתבו תלמידי רבי יונה ז"ל מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול דכתיב שום תשים עליך מלך ודרש"י שתהא אימתו עליך ואם כן לא היה לו לעשות כדי שהם לא

89. כ"כ ביד רמה לבבא בתרא דף קסו ע"כ ובחילוק שבין עיון לראיה בעלמא כתב השאלת יעקב סימן נא ליסתור מה שהובא בב"י א"ח סימן עה משם הרכינו יונה שמתורת ראייה בעלמא מכאן שמוכח מהרבנו יונה שגם בראיה אסורה, וכתב לחלק שבכללה המתיתפת החמיר דרבינו יונה. ורבינו מאיר התיר ראייה בעלמא כמש"כ בדבריו הישא ברכה על ר"י נתיב כב ח"ב.
90. פ"ד מאבל ה"ח.
91. דף מא ע"א, ועיין הפלאה.

גאונים

רמב"ן

רש"י ד"ה שום תשים

תלמידי רבינו יונה ז"ל

